ที่ระลึก

เนื่องในงานฌาปนกิจศพ

นางพิจัย มัชชกรรม (ละม้าย บัวศิริ)

ณ ฌาปนกิจสถาน วัดประยุรวงศาวาส

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๑๕

เรื่อง

บทสวดต่าง ๆ

และ

ทำบุญสามแบบ

ที่ระลึก

เนื่องในงานฌาปนกิจศพ

นางพิจัย มัชชกรรม (ละม้าย บัวศิริ)

ณ ฌาปนกิจสถาน วัดประยุรวงศาวาส

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๑๕

เรื่อง

บทสวดต่าง ๆ

และ

ทำบุญสามแบบ

การอธิษฐาน คือความตั้งใจสำรวมใจให้แน่วแน่ ให้มีอารมณ์เป็นอันหนึ่งอันเดียว ไม่ให้จิตฟุ้งซ่าน เพื่อให้เกิดพลังจิตมุ่งไปยังผู้ที่เราอุทิศส่วนบุญให้ พร้อมทั้งกล่าวคำอธิษฐานผลบุญก็จะสำเร็จแก่ผู้นั้นสมประสงค์

คำอธิษฐาน

ก่อนอธิษฐานสิ่งใด ควรเริ่มภาวนา

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต
อะระหะโต สัมมา สัมพุท ธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต
อะระหะโต สัมมา สัมพุท ธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต
อะระหะโต สัมมา สัมพุท ธัสสะ

คำบูชาพระรัตนตรัย

อิเมหิ สักกาเรหิ พุทธัง อะภิปูชะยามิ
อิเมหิ สักกาเรหิ พุทธัง อะภิปูชะยามิ
อิเมหิ สักกาเรหิ พุทธัง อะภิปูชะยามิ

อาราธนาศีลห้า

มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ

ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ

ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ

อาราธนาศีล ๘ ในวันพระก็แบบเดียวกันต่างกันแต่เปลี่ยน "ปัญจะ" เป็น "อัฏฐะ" เท่านั้น

อาราธนาอุโบสถศีล

มะยัง ภันเต ติสะระเณนะ สะหะ อัฏฐัง คะสะมันนาคะตัง อุโปสะถัง ยาจามะ

ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต ติสะระเณนะ สะหะ อัฏฐัง คะสะมันนา คะตัง อุโปสะถัง ยาจามะ

ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต ติสะระเณนะ สะหะ อัฏฐัง คะสะมันนา คะตัง อุโปสะถัง ยาจามะ

อาราธนาปริตร

วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา สัพพะทุกขะ วินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง

วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา สัพพะภะยะ วินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง

วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา สัพพะโรคะ วินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง

อาราธนาธรรม

พรหมา จะ โลกาธิปะติ สะหัมปะติ กัตอัญชะลี อันธิวะรัง อะยาจะถะ สันตีธะ สัตตาปปะระชักขะชาติกา เทเส ตุธัมมัง พะนุกัมปิมัง ปะชัง

คำถวายข้าวบูชาพระพุทธ

อิมัง สูปะพะยัญชะนะ สัมปันนัง สาลีนัง โภชะนัง อุทะกัง วะรัง พุทธัสสะ ปูเชมิ

คำแปล ข้าพเจ้าขอบูชาข้าวสาลี พร้อมทั้งแกงและกับและน้ำใจอันประเสริฐนี้ แต่พระพุทธเจ้า ฯ

อิมานิ ภัตตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

คำแปล ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ ฯ

คำถวายสังฆทานอุทิศผู้ตาย

อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิภิกขุ สังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ

ลาข้าวพระพุทธ

เสสัง มังคะลา ยาจามิ

คำแปล ข้าพเจ้าขอส่วนที่เหลือเป็นมงคล.

คำถวายทานสามัญ

อิทัง เม ทานัง มาตาปิตุอาทีนัง ญาตะกานัง สังวัตตะตุ มัยหัง มาตาปิตาทะโย ญาตะกา อัยมัสสะ ทานัสสะ ปัตติง ละภันตุ มะมะ เจตะสา

คำแปล ขอทานของข้าพเจ้านี้ จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายมีบิดาและมารดาเป็นต้น ขอญาติทั้งหลาย มีบิดามารดาเป็นต้นของข้าพเจ้า จงได้รับส่วนแห่งทานนี้ ตามความตั้งใจของข้าพเจ้าเถิด ฯ

คำถวายสังฆทาน

อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุ สังโฆ

อิมานิ ภัตตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากังเจวะ มาตาปิตุ อาทีนัญจะ ญาตะกานัง หิตายะ สุขายะ

คำแปล ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับภัตตาหารกับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย แก่ญาติทั้งหลายมีบิดามารดา (ที่ละโลกนี้ไป) เป็นต้นด้วย ตลอดกาลนานเทอญ ฯ

คำถวายสลากภัต

เอตานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ อะสุกัฏฐาเน ฐาปิตานิ ภิกขุ สังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ

เอตานิ ภัตตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

คำแปล ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายอันตั้งไว้ ณ ที่โน้น แด่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับซึ่งภัตตาหารกับทั้งบริวารทั้งหลายนั้น เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ ฯ

คำถวายผ้าป่า

เอตานิ มะยัง ภันเต บังสุกุละจีวะรานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุ สังโฆ เอตานิ จีวะรานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

คำแปล ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายจีวรเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับจีวร กับทั้งของที่เป็นบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนานเทอญ ฯ

คำภาวนาเวลารดน้ำศพ

อิทัง มะตะกาสะรีรัง อุทะกัง วิยะ สิญจิตัง อะโหสิกัมมัง

คำแปล ขอศพนี้ จงอโหสิกรรมเหมือนน้ำที่ข้าพเจ้าได้รดแล้วนี้เถิด

คำภาวนาไปเยี่ยมศพ

อะวัสสัง มะยา มะริตัพพัง

คำแปล เราก็จะต้องตายแน่ทีเดียว

คำภาวนาเวลาทอดผ้าหน้าศพให้พระบังสุกุล

นามะรูปัง อนิจจัง นามะรูปัง ทุกขัง นามะรูปัง อะนัตตา

คำแปล นามรูป ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวตน

คำภาวนาเวลาเผาศพ

อะยัมปิ โข เม กาโย เอวัง ภาวี เอวัง ธัมโม เอวัง อะนะตีโต

คำแปล กายของเรานี้ ต้องเป็นอย่างนี้เหมือนกัน มีอย่างนี้เป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความเป็นอย่างนี้ไปได้

กรวดน้ำ

อิมินาปุญญะกัมเมนะ
อุปัชฌายา คุณุตตะรา
อาจาริยูปะการา จะ มาตา
ปิตา จะ ญาตะกา ปิยามะมัง
สุริโย จันทิมา ราชา
คุณะวันตา นะราปิจะ
พรหมะมาจา จะอินทาจะ
โลกะปาลา จะ เทวะตา
ยะโมมิตตา มะนุสสา จะ
มัชฌัตตา เวริกาปิ จะ
สัพ เพ สัตตา สุขี โหนตุ

ปุญญานิ ปะกะตานิเม
สุขัง จะ ติวิธัง เทนตุ
ขิปปัง ปาเปถะ โวมะตัง
อิมินา ปุญญะกัมเมนะ
อิมินา อุทิสเสนะ จะ
ขิปปาหัง สุละเภ เขวะ
ตัณหุปาทานะ เฉทะนัง
เย สันตาเน หินา ธัมมา
ยาวะ นิพพานะโต มะมัง
นัสสันตุ สัพพะทา เยวะ
ยัตถะ ขาโต ภะเว ภะเว
อุชุ จิตตัง สะติปัญญา
สัลเลโข วิริยัมหินา
มารา ละภันตุ โนกาสัง
กาตุญจะ วิริเยสุ เม
พุทธา ทีปะวะโร นาโถ

ธัมโม นาโถ วะรุตตะโม
นาโถ ปัจเจกะพุทโธ จะ
สังโฆ นาโถตตะโร มะมัง
เตโสตตะมานุภาเวนะ
มาโรกาสัง ละภันตุ เม ฯ

กรวดน้ำแบบย่อ

อิทัง โน ปุญญัง ญาตะกานัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาตะโย

ถ้าว่าคำบาลีไม่ได้ ให้นึกเป็นภาษาไทย ดังนี้

ขออุทิศผลบุญอันเกิดแต่การบริจาคทานนี้แก่............... ขอผลบุญนี้จงสำเร็จแก่.....................และขอให้...................... จงมีความสุขในคติภพนั้นๆ เทอญ.

(ที่ละไว้ออกชื่อผู้ที่อุทิศส่วนกุศลให้)

การถือฤกษ์ยาม

นักขัตตัง ปฏิมาเนนตัง อัตโถ พาลัง อุปัจจคา
อัตโถ อัตถัสสะ นักขัตตัง กึ กริสสันติ ตารกา

คำแปล คนโง่มัวถือฤกษ์ยามอยู่ ประโยชน์ก็ล่วงเลยไปเสีย ประโยชน์เป็นตัวฤกษ์ของประโยชน์ ดวงดาวจักทำอะไรได้

หัวใจพุทธศาสนา

สัพเพ ธัมมา นาลัง อภินิเวสายะ

คำแปล สิ่งทั้งหลายทั้งปวง ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น

อันดับ ๗

เอกสารชุดมองด้านใน

ทำบุญสามแบบ

ของ

พุทธทาสภิกขุ

อให้ทุกชีวิตได้พบ
การดำเนินชีวิตอันประเสริฐ

จงรู้จักตัวเอง !

"จงรู้จัก ตัวเอง" คำนี้หมาย
ว่าค้นพบ แก้ได้ ในตัวท่าน
หานอกตัว ทำไม ให้ป่วยการ
ดอกบัวบาน อยู่ในเรา อย่าเขลาไป
ในดอกบัว มีมณี ที่เอกอุตม์
เพื่อมนุษย์ ค้นหา มาให้ได้
"การตรัสรู้ หรือรู้ สิ่งใดๆ
ล้วนมาจาก ความรู้ ตัวสูเอง"

วิธีควบคุมความเห็นแก่ตัวในชีวิตประจำวัน

"โลกิยธรรมนั้น ควรจะเปรียบได้กับระบบส่วนที่ทำให้เรา วิ่งไปข้างหน้า แต่โลกุตตรธรรมนี้อย่างต่ำที่สุดสำหรับชาวบ้านนี้ ก็จะทำหน้าที่เหมือนระบบเบรค ที่ทำให้ปลอดภัยในการหยุด หรือการห้ามในเวลาที่มันจะพุ่งเข้าไปหาอันตราย ถ้ารถยนต์ยัง เป็นรถยนต์ที่ใช้การได้ก็ต้องมีเบรคอยู่

ชีวิตประจำวันของคนทุกคน ในลักษณะที่เป็นโลกิยะนี้ ยัง จะต้องมีหลักธรรมส่วนโลกุตตรธรรม เป็นเสมือนหนึ่งเบรคอยู่ เสมอไป ไม่มีหลักธรรมข้อนี้เมื่อใดก็เหมือนรถยนต์ไม่มีเบรค ไม่ควรที่จะมาวิ่งบนถนนในวัฏฏะสงสารนี้เลย......"

จากเรื่อง "งานก้าวต่อไปของชาวพุทธ"

ของ พุทธทาสภิกขุ

ถ้าหากท่านไม่ต้องการใช้หนังสือนี้อีกแล้ว
โปรดถวายแด่พระภิกษุสามเณร หรือมอบให้
แด่ท่านที่สนใจต่อไป จะเป็นกุศลมหาศาล

เอกสารชุดมองด้านใน

อันดับ ๗

เรื่อง

ทำบุญสามแบบ

ของ

พุทธทาสภิกขุ

เพื่อให้ทุกชีวิตได้พบวิธี
การดำเนินชีวิตอันประเสริฐ

ตรีวิธปุญฺญกถา

พุทธทาสภิกขุ

แสดง ณ โมกขพลาราม ไชยา เมื่อ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๐๐

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

เอตํ ภยํ มรเณ เปกฺขมาโน
กยิราถ ปุญฺญานิ สุขาวหานิ
อถ โลกามิสํ ปชฺเห สนฺติเปกฺโข – ติ

ธมฺโม สกฺกจฺจํ โสตพฺโพ – ติ

ณ บัดนี้จะได้วิสัชนาพระธรรมเทศนาในปุญญกถา เพื่อเป็นเครื่องประดับสติปัญญา ส่งเสริมศรัทธาความเชื่อ และวิริยะความพากเพียรของท่านทั้งหลายผู้เป็นพุทธบริษัท ให้เจริญงอกงามก้าวหน้าในทางแห่งพระศาสนาของสมเด็จพระบรมศาสดา อันเป็นที่พึ่งของสัตว์ทั้งหลาย จนกว่าจะยุติลงด้วยเวลา.

ธรรมเทศนาในวันนี้เป็นธรรมเทศนาพิเศษ ปรารภเหตุที่ท่านทั้งหลายบำเพ็ญทักษิณาทานเป็นพิเศษอีกนั่นเอง. จะได้วิสัชนาในปุญญกถา คือ **เรื่องอันเกี่ยวกับบุญ.**

เรื่องทำบุญสามแบบ

สิ่งที่เรียกว่า "**บุญ**" นี้ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับพุทธบริษัททั้งหลาย. แม้ว่าท่านทั้งหลายที่มาประชุมกันที่นี่ก็มีมูลเหตุเนื่องมาจาก **ความต้องการบุญ** ; และทุกคนก็พูดถึงกันแต่เรื่องบุญ มาทำบุญ ไปทำบุญ, เที่ยววิ่งว่อนไปหมดนี้ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำบุญ, และฝันถึง ระลึกถึงอยู่แต่เรื่องบุญ ; จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องกระทำให้เป็นบุญกันขึ้นมาจริง ๆ และเป็นเรื่องที่ควรนำมาพิจารณากันอยู่บ่อย ๆ เพื่อให้เป็นบุญยิ่งขึ้น และกว่าจะถึงที่สุด. เพราะเหตุฉะนั้นท่านผู้ใดต้องการด้วยบุญ จงตั้งใจพึ่งให้เป็นอย่างดี อย่าพึ่งพอเป็นพิธีเหมือนคนโดยมาก.

คนโดยมากเป็นคนโง่ ไม่รู้ว่าทำบุญนั้นคืออะไร ? ทำอย่างไร ? เพื่ออะไร ? แล้วก็ทำบุญโดยสักว่าเหมา ๆ เอาว่าได้บุญ เขาทำกันอย่างไรก็ทำอย่างนั้นเหมือนเขา แล้วก็

ทึกทักเอาว่าได้บุญ อย่างนี้มีกันอยู่ทั่วไป ; เรียกว่าได้บุญตามเขาว่า ได้บุญอย่างละเมอเพ้อฝันไปเท่านั้นเอง บางทีจะไม่คุ้มกับบุญด้วยซ้ำไป. เพราะจะเปรียบเทียบกับบุญชนิดนั้น ก็ได้แต่สิ่งที่เป็นเพียงเปลือก กะพี้เท่านั้นเอง.

บางคนยังยิ่งไปกว่านั้นเสียอีก คือว่า **ต้องการเพียงสักแต่ว่าทำบุญ** ก็แล้วกัน ไม่รู้ว่าเอาบุญไปทำอะไร. นี่เป็นคนโง่มาก น่าสงสารที่สุด : คือว่าทำบุญก็แล้วกัน ไม่รู้ว่าเอาบุญนั้นไปทำอะไร.

ข้อนี้เปรียบเหมือนกับคนที่เลี้ยงไก่, เป็นคนโง่เลี้ยงไก่, อุตส่าห์เลี้ยงไก่ด้วยความยากลำบาก หมดเปลืองสิ่งของหมดเปลืองเวลา ; ครั้นไก่โต ไข่ออกมา ก็หารู้ไม่ว่า ไข่นั้นมีประโยชน์ ; ก็ปล่อยให้ไข่นั้นเรี่ยราดอยู่ที่นั่นเอง หาได้เก็บเอาไม่ กลับปล่อยให้สุนัขกิน, คนอย่างนี้จะโง่เขลาสักเท่าไรท่านทั้งหลายลองคิดดูเถิด, เขาควรถูกเรียกได้สั้น ๆ ว่าเป็นคนที่เลี้ยงไก่ไว้ไข่ให้สุนัขกิน ตัวเองไม่ได้สนใจ เพราะไม่รู้จักว่าไข่นั้นคืออะไร.

นี่เหมือนกันกับทายกทายิกาทั้งหลายที่มัวแต่ทำบุญ แล้วก็ไม่รู้ว่าบุญนั้นคืออะไร, จะเอาไปทำอะไร ก็หาได้สนใจในส่วนที่เป็นบุญจริง ๆ ไม่, สนใจแต่เรื่องทำบุญเท่านั้น เหมือนกับคนโง่ สนใจแต่เรื่องเลี้ยงไก่ แต่แล้วก็หาได้เอาไข่ไม่.

ลองพิจารณาดูเถิดว่า คนชนิดไหน, ทายก ทายิกาพวกไหนที่เป็นคนโง่เลี้ยงไก่ไว้ไข่ให้สุนัขกิน, มันก็คือทายกทายิกาที่ดีแต่ทำบุญให้ทาน เลี้ยงพระ บำรุงศาสนา แล้วก็หาได้รับเอาตัวศาสนาไปเรียนรู้ และปฏิบัติไม่, ดีแต่ทำบุญเลี้ยงพระ ให้ทาน บำรุงศาสนาอย่างเดียว ไม่รู้จักรับเอาตัวของพระศาสนาไปศึกษาและปฏิบัติ และให้ได้รับประโยชน์เต็มตามควรแก่การปฏิบัติ ; คนชนิดนี้แหละ คือ คนที่ทำบุญเหมือนกับเลี้ยงไก่ไว้ไข่ให้สุนัขกิน.

ทำบุญมากมายจนตลอดชีวิตก็ยังเป็นอย่างนั้นอยู่นั่นเอง เพราะว่าจิตใจไม่ได้ดีขึ้น กิเลสไม่ได้เบาบางลง, ไม่รู้ว่าพระพุทธศาสนาคืออะไร ? ไม่รู้ว่าพระพุทธเจ้าทรงสอนอะไร ? ไม่รู้ว่าหัวใจของพระพุทธศาสนานั้นคืออะไร ? **เพียงแต่จะรู้ ก็ไม่รู้เสียแล้ว แล้วจะปฏิบัติได้อย่างไร** ; **ก็เลยไม่ได้มรรคผลแต่ประการใด**, นี้เรียกว่า ทายกทายิกาที่ดีแต่เลี้ยงไก่ไว้ไข่ให้สุนัขกิน.

ขออภัยที่ต้องใช้คำตรง ๆ โลกโดก อย่างนี้ ; เพราะว่าเป็นการช่วยความจำได้อย่างดี ว่า ทายกทายิกาทั้งหลายจงได้ **หยุดการบำเพ็ญบุญชนิดที่เหมือนเลี้ยงไก่ไว้ไข่ให้สุนัขกินนั้นเสียทีเถิด.**

จงได้ขยันเลี้ยงไก่ ไปในทางที่ว่า รู้จักถือเอาไข่จากไก่เอาไปเป็นประโยชน์แก่ตนให้ได้มากที่สุดเถิด.

ขอให้บำรุงศาสนา แล้วได้รับประโยชน์จากศาสนา: เป็นผู้เรียนรู้ตัวศาสนา, เป็นผู้ปฏิบัติตัวศาสนา, เป็นผู้มีจิตใจที่สะอาด, มีจิตใจที่สว่าง และมีจิตใจที่สงบ. ความมีจิตใจสะอาด สว่าง สงบ นี่แหละคือตัวแท้ของศาสนา, คือเยื่อเนื้อของศาสนา.

เปรียบเหมือนกับไข่ไก่ที่มีประโยชน์. ส่วนอาการที่สักว่า "เลี้ยง" สักว่า "ทำบุญ" นั้นยังไม่สำเร็จประโยชน์ก่อน ; เป็นแต่เพียงได้บุญเหมา ๆ เอาเท่านั้นเอง, ยังไม่แน่.

ถ้าจะให้แน่นอน ต้องรู้ให้จริงว่า พระพุทธเจ้าทรงสอนอย่างไร ? อะไรเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา ? แล้วก็ปฏิบัติ, แล้วก็ได้รับผลของการปฏิบัติจริง ๆ. เช่นรู้ว่า

พระพุทธศาสนาสอนเรื่อง "**ความไม่ยึดมั่นถือมั่น**" ก็สามารถที่จะเอามาปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวันอยู่ทุกเวลานาที ; เป็นผู้มีความสุขสบายดีตลอดเวลาเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นเวลาทำการงานหรือเวลาพักผ่อน ล้วนแต่มีความสุขสงบไปทั้งนั้น.

อย่างนี้เรียกว่าผู้ที่เลี้ยงไก่แล้วได้กินไข่, คือ **ผู้ที่บำรุงศาสนาแล้วได้รับประโยชน์จากศาสนา**, เรียกว่าเป็นผู้ที่**ทำบุญด้วยความรู้จักบุญ. แล้วก็ได้บุญนั้นมาจริง ๆ**.

เพื่อจะให้เข้าใจความข้อนี้ยิ่งขึ้น จะได้วิสัชนาในคำว่า "บุญ" โดยละเอียดออกไป.

คำว่า "**บุญ**" นี้ แปลว่า **เครื่องฟูใจ**ก็มี และแปลว่า **เครื่องชำระชะล้างซึ่งบาป**ก็มี เราเอาความหมายสำคัญกันดีกว่า **ความหมายที่สำคัญ** คือความหมายที่ว่าเครื่องชำระชะล้างบาปนั่นเอง.

ดังนั้นจึงขอให้ทุกคนจำไว้ว่า "บุญ" มีความหมายชั้นสำคัญสูงสุดว่า **เป็นเครื่องชำระชะล้างซึ่งบาป** ; อย่าเอาแต่ว่า เป็นเครื่องฟูใจ อิ่มใจ สบายใจเลย : เพราะว่าอาจจะเป็นเรื่องผิดขึ้นมาโดยไม่ทันรู้ตัวก็ได้.

ถ้าถือเอาว่า **บุญเป็นเครื่องชำระชะล้างบาปแล้วไม่มีทางที่จะผิด** ; หรือจะผิดก็ผิดแต่น้อย ยังมีส่วนถูกอยู่นั่นเอง ถ้ามุ่งหมายจะให้เป็นเครื่องชำระชะล้างซึ่งบาป. เป็นอันว่า เราถือเอาใจความของคำว่า "บุญ" นี้ว่า "เป็นเครื่องชำระชะล้างซึ่งบาป".

ทีนี้ จะพิจารณาถึง "บุญ" นั้นอีกต่อไป ในฐานะเป็นเครื่องชำระชะล้างบาป.

เปรียบเหมือนกับว่า เราใช้น้ำอาบ ล้างตัวเราให้สะอาด ; บางคนไม่ค่อยจะมีการพิถีพิถันอะไร ; ใช้น้ำโคลนอาบ เพราะไม่มีน้ำสะอาดจะอาบ, ใช้น้ำโคลนขุ่น ๆ อาบนี่ก็มีอยู่พวกหนึ่ง. อีกพวกหนึ่งก็ใช้น้ำที่ละลายด้วยน้ำหอม, เครื่องหอมต่าง ๆ อาบ นี้ก็พวกหนึ่ง. อีกพวกหนึ่งเป็นพวกสุดท้ายคือ พวกที่อาบด้วยน้ำสะอาด, ใช้สบู่และน้ำที่สะอาด.

ลองคิดดูเถิดว่า คนหนึ่งอาบน้ำโคลนจะสะอาดได้สักเท่าไร คนหนึ่งอาบร่ำด้วยน้ำแป้งหอมจะสะอาดได้สักเท่าไร อีกคนหนึ่งอาบด้วยน้ำที่ใสสะอาด ใช้สบู่ที่ถูกต้อง แล้วก็จะสะอาดได้สักเท่าไร มันต่างกันเป็น ๓ อย่าง อย่างนี้.

คนที่อาบน้ำโคลน เพราะไม่มีน้ำอื่นจะอาบ ; อาบเสร็จแล้วก็ยังมีโคลนติดอยู่ที่ตัว ; แม้แต่จะเอาน้ำโคลนล้างเท้า เท้าก็ยังเปื้อนโคลนอยู่นั่นเอง. ถ้าอาบด้วยน้ำที่ปนด้วยเครื่องหอม เมื่ออาบเสร็จแล้วก็มีเยื่อของเครื่องหอมนั่นเองติดอยู่ที่เนื้อที่ตัว. ถ้าอาบด้วยน้ำที่ใสสะอาด ลูบไล้ด้วยสบู่ แล้วล้างด้วยน้ำที่ใสสะอาด ก็ไม่มีอะไรติดอยู่ที่เนื้อที่ตัว เป็นเนื้อตัวที่สะอาด.

เราจึงเห็นได้ว่า ในตัวอย่าง ๓ ประการนี้ เป็นการล้างหรือการอาบ ที่ไม่เหมือนกัน, จะต้องระวังให้ดี ๆ ว่ามันไม่เหมือนกัน. อาบน้ำโคลน เสร็จแล้วก็มีโคลนติดตัว. อาบน้ำแป้งหอม เสร็จแล้วมันก็มีแป้งติดตัว. อาบน้ำที่สะอาด เสร็จแล้วมันก็ไม่มีอะไรติดตัว.

เมื่อเปรียบการอาบน้ำล้างตัว ด้วยการทำบุญแล้ว การทำบุญก็มี ๓ อย่าง เช่นเดียวกัน ; ทำบุญเหมือนกับน้ำโคลน ก็คือพวกที่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเอามาทำบุญให้ทาน, ฆ่าวัวฆ่าไก่ เลี้ยงสุรายาเมา, ทำตามประสาของคนที่เห็นแก่ปากแก่ท้อง ก็เห็นแต่เรื่องกินเป็นใหญ่ ; แล้วก็ฆ่าสัตว์ทำบุญ

หรือทำบุญอวดคน ทำแต่เพียงเรื่องไว้อวดคน คือทำบุญเอาหน้าเป็นการค้ากำไร. อย่างนี้มันเหมือนกับว่า บุญนี้เหมือนกับน้ำโคลน คนนั้นจึงได้ผลเหมือนกับอาบน้ำโคลน.

คนอีกจำพวกหนึ่ง ทำบุญด้วยอุปาทาน ยึดมั่นถือมั่นในบุญ เมาบุญเมาสวรรค์วิมานเป็นต้น. ถ้าทำบุญด้วยความคิดอย่างนั้น ก็เรียกว่า เหมือนกับอาบน้ำด้วยน้ำที่เจือด้วยแป้งปูนต่าง ๆ ที่เป็นของหอม.

อีกพวกหนึ่ง ประเภทที่ ๓ พวกนี้**ทำบุญเพื่อจะละเสียซึ่งความยึดมั่นถือมั่น, ไม่มีความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งใดว่าเป็นตัวเราหรือของเรา**. **ทำเพื่อให้กิเลสหมดไปจากสันดาน** ; อย่างนี้เหมือนกับคนอาบน้ำที่สะอาด ; เมื่ออาบด้วยน้ำที่สะอาด มันก็เป็นเนื้อเป็นตัวที่สะอาด ; บุญนั้นจึงเป็นบุญที่เหมือนกับสบู่หรือน้ำที่สะอาด.

ทบทวนใหม่อีกครั้งหนึ่งว่า บุญชนิดที่หนึ่งเหมือนกับน้ำโคลน. บุญชนิดที่สอง เหมือนกับน้ำแป้งหอม. ส่วนบุญชนิดที่สามนั้น เหมือนกับน้ำที่สะอาด. ใครอาบน้ำอย่างไหนก็ย่อมจะได้ผลต่างกัน, ไม่เหมือนกันเลย ทั้งที่เรียกว่า

"น้ำ" เหมือนกัน และ "อาบ" เหมือนกัน ; แต่อาบแล้วได้ผลไม่เหมือนกันเลย ; เพราะคนหนึ่งอาบน้ำโคลน คนหนึ่งอาบน้ำแป้งหอม คนหนึ่งอาบน้ำที่สะอาด. - คนหนึ่งทำบุญเหมือนโคลน, คนหนึ่งทำบุญเหมือนแป้งหอม, คนหนึ่งทำบุญเหมือนน้ำที่สะอาด, เพราะฉะนั้นบุญนั้นจึงไม่เหมือนกัน.

เพื่อให้เข้าใจเรื่องนี้ดีขึ้น ควรจะระลึกนึกถึงพระพุทธภาษิตที่ได้ยกขึ้นไว้เป็นนิเขปบทข้างต้นนั้นว่า ; "**เอตํ ภยํ มรเณ เปกฺขมาโน**" เมื่อเพ่งเห็นภัยในความตาย ; **กยิราถ ปุญฺญานิ สุขาวหานิ,** ท่านทั้งหลายจงกระทำบุญอันจะนำสุขมา นี้อย่างหนึ่ง เป็นคำกล่าวของพวกเทวดา. "**โลกามิสํ ปชเห สนฺติเปกฺโข**" ท่านทั้งหลายพึงละเสียซึ่งโลกามิส เพ่งหวังต่อสันติเถิด. นี้เป็นคำตรัสของพระพุทธเจ้า.

ขอบททวนใหม่ว่า พวกเทวดามาเฝ้าพระพุทธเจ้าแล้วทูลว่า ; เขามีความเห็นว่า "ถ้าเห็นภัยอันตรายในความตายแล้วให้รีบทำบุญ" พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า "ถูก, แต่เราไม่ว่าอย่างนั้น" เมื่อเทวดาทูลขอให้พระพุทธเจ้าตรัส

ว่าเป็นอย่างไร ; พระพุทธเจ้าก็ตรัสว่า "**เมื่อเพ่งเห็นภัยในความตาย จงรีบละเหยื่อในโลกเสีย แล้วเพ่งหวังต่อสันติเถิด**". เทวดาต้องการให้ทำบุญ ; แต่พระพุทธเจ้าว่าให้ละเหยื่อในโลกเสีย ; ความข้อนี้มันจะเหมือนกัน หรือจะค้านกันอย่างไร ขอให้ลองพิจารณาดู.

ถ้าผู้ใดมีสติปัญญาละเอียดละออ รอบคอบ สุขุมพอก็จะเห็นได้ว่า มันไม่ถึงกับค้านกันทีเดียว ; เพราะว่าเทวดานั้นว่า "**ให้ทำบุญ**", บุญก็มีถึง ๓ อย่าง ; ทำบุญเหมือนกับน้ำโคลน, ทำบุญเหมือนกับน้ำแป้งหอม, ทำบุญเหมือนกับน้ำที่สะอาด. ทำบุญเหมือนกับน้ำที่สะอาดนี้ก็เป็นการชำระชะล้างกิเลสอยู่แล้ว ; แต่ว่าพวกเทวดาจะรู้ถึงข้อนี้หรือหาไม่ ก็ไม่ทราบ ; แต่ก็ได้ใช้คำว่า "บุญ" ซึ่งเป็นชื่อของสิ่งที่ล้างบาปด้วยเหมือนกัน.

ส่วนพระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า "**ให้ละเหยื่อในโลกเสีย แล้วเพ่งหาสันติเถิด**" นี้ก็หมายความว่า ; ทำจิตให้สะอาด อย่าไปเกี่ยวข้องกับเหยื่อในโลก แล้วอยู่ด้วยความสงบเถิด ; มันก็เป็นบุญประเภทที่เหมือนกับน้ำที่สะอาด

อยู่แล้วนั่นเอง เพราะว่าบุญประเภทที่เหมือนกับอาบน้ำ ล้างสบู่ด้วยน้ำที่สะอาดนี้ ก็คือ**ทำบุญเพื่อละความยึดมั่นถือมั่น**นั่นเอง.

"**การทำบุญเพื่อละความยึดมั่นถือมั่น**" นี้ก็มีความหมายอย่างเดียวกันกับข้อที่ว่า "**ละเหยื่อในโลกเสีย เพ่งหาแต่สันติเถิด**" ; แต่พระพุทธองค์ไม่ได้ตรัสเอ่ยถึงคำว่า "**บุญ**" ไปตรัสเอ่ยถึงว่า "**ให้ละเหยื่อในโลก**", นี้ก็เพื่อให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้กำกวม เพื่อไม่ให้ดิ้นได้ในคำว่า "บุญ"; ซึ่งมักจะเข้าใจผิด และหลงไหลกันไปในทางที่ผิด จนถึงกับทำบุญเหมือนกับน้ำโคลนทางหนึ่ง, อีกทางหนึ่งก็ทำบุญเหมือนกับน้ำแป้งหอม, ไม่มีใครทำบุญด้วยคิดว่าเหมือนกับน้ำที่ใสสะอาด ชำระล้างให้สะอาดอย่างเดียว.

ทายก ทายิกาทั้งหลายที่เที่ยวแห่กันไป แห่กันมา ทำบุญบ้านนั้น เมืองนี้, วิ่งไปวิ่งมา ขึ้นรถลงเรือ, นี้คิดดูเถิดว่า ตัวเองทำบุญด้วยความหวังประเภทไหน. ส่วนใหญ่ก็คงจะทำบุญด้วยความหวังว่า จะได้บุญ, **มือุปาทานในบุญ** เพื่อได้สวรรค์วิมาน ; แล้วก็มีอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน

ที่**ทำบุญเอาหน้า**, อุตส่าห์เที่ยวทำบุญอวดคนถึงเมืองนั้นเมืองนี้ เมืองโน้น, เที่ยวทำบุญเอาหน้า อย่างนี้ก็มีอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน.

บางคน ถึงกับลงทุนทำบาป, หลอกลวงเอามา เรี่ยไรเอามา, ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต เอามาทำบุญ อย่างนี้มันก็เป็นการทำบุญเหมือนกับน้ำโคลน ที่ทำไปด้วย **เอาหน้า** หรือ **อวดคน** ; หรือ**ลงทุนที่เป็นบาป** นี้ก็คือทำบุญเหมือนกับน้ำโคลน.

ถ้าทำบุญด้วยใจที่ **เชื่อในบุญ**ล้วน ๆ, และ**ทำบุญไปตามวิธี ที่ถูก,** มันก็เหมือนกับทำบุญที่รดด้วยน้ำแป้งหอม **ทำให้ชื่นใจได้, แต่ก็ไม่ใช่ความสะอาด,** แม้ว่าเราจะเอาแป้งหอมมาทาที่เนื้อที่ตัวให้มันหอม มันก็ไม่ใช่ความสะอาด, มันสกปรกอยู่ที่เยื่อของของหอมนั่นเอง ; แต่มันเป็นของหอม, เป็นเยื่อที่มีกลิ่นหอม, จึงชื่อว่าเป็น**ความไม่สะอาดที่มีกลิ่นหอม.**

ใครเคยทำบุญด้วยบริสุทธิ์ใจว่า จะละความยึดมั่นถือมั่นว่า "ตัวกู" ว่า "ของกู" ดูจะหายากเต็มที เพราะ

ปรากฏว่า แม้ที่นั่งกันอยู่ที่นี่ ก็ดู**จะไม่มีใครสมัครใจที่จะปิดทองหลังพระ** ; อยากจะปิดทองหน้าพระ อยากจะให้เขาเห็น อยากจะเอาหน้าด้วยกันทั้งนั้น. ถ้าใครปิดทองหลังพระก็จะหาว่า เขาเป็นคนโง่ ไปปิดตรงที่ใครไม่เห็น ; นี่ก็เพราะว่า คนเหล่านั้นยึดมั่นในบุญ ไม่ได้ทำบุญเพื่อละความยึดมั่นถือมั่น, ไปมีแต่ความยึดมั่นถือมั่น จึงไม่ยอมปิดทองหลังพระ ; ปล่อยให้หลังพระไม่ได้ปิดทองสกปรกอยู่อย่างนั้นเอง ไม่มีใครเอาใจใส่.

บรรดาที่นั่งกันอยู่ที่นี่ ใครบ้าง มีความสมัครใจ, แน่ใจ ที่จะปิดทองตรงที่หลังพระ แล้วก็ขอให้รู้ว่า คนนั้นแหละเป็นคนที่กำลังพยายามจะละความยึดมั่นถือมั่นเสีย ; **ไม่ต้องการจะเอาหน้า เอาเกียรติอะไร** จึงสมัครที่จะปิดทองให้ครบให้ถ้วน ให้บริบูรณ์ ตรงที่เขาไม่ปิดกัน ตรงที่หลังพระนั่นเอง. เพราะมีความเข้าใจถูกต้องว่าเรา**ไม่ได้ทำบุญเอาหน้า จึงสามารถที่จะปิดทองหลังพระได้**.

ด้วยเหตุนี้แหละ พระพุทธเจ้าท่านจึงตรัสไว้ตรง ๆ ว่า "จงละเสียซึ่งเหยื่อในโลก และมุ่งหวังแต่สันติเถิด" **เหยื่อในโลกนี้** คือ ความสวย ความรวย ความเอร็ดอร่อย ความ

หรูหรา ความมีเกียรติ ความมีหน้ามีตานี้ก็คือเหยื่อในโลกนี้; หรือว่า ตายแล้วไปเกิดในสวรรค์มีวิมาน มีนางฟ้า บำรุงบำเรอ อย่างนี้ก็เป็นเหยื่อในโลก. ให้ละเหยื่อชนิดนี้เสีย อย่าไปเห็นเป็นของประเสริฐวิเศษอะไร, แล้วให้ไปหวังแต่ในสันติ คือความสงบ : คือ**มีจิตใจสะอาด สว่าง สงบ นั้นเรียกว่า สันติ**; ให้ไปหวังในข้อนั้น.

อย่าได้ไปหวังในเรื่องสวย เรื่องรวย เรื่องเอร็ดอร่อยทางเนื้อทางหนัง ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ในสวรรค์วิมานอะไร ที่ไหน. ไม่เมาบุญ ไม่เมาสวรรค์แล้ว อย่างนี้เรียกว่า เป็นผู้ละเหยื่อในโลกเสียได้แล้ว และเป็นผู้หวังแต่ในสันติคือความสงบ ดังที่พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้อย่างที่ว่า "**ถ้าเห็นว่าชีวิตนี้เป็นอันตราย ไม่เท่าไรก็จะต้องแตกตายลงไปแล้ว ก็ให้รีบละเหยื่อในโลกนี้เสีย แล้วเพ่งหวังแต่สันติเถิด**" ดังนี้.

ส่วนพวกเทวดานั้นกล่าวว่า "ให้รีบทำบุญเข้า ให้รีบทำบุญเข้า; เพราะจะนำความสุขมาให้". ถ้าใครไม่เข้าใจในคำพูดเหล่านั้นแล้ว ก็คงจะไปทำบุญชนิดที่เป็นน้ำโคลน

เข้าก็ได้, หรือคงจะไปทำบุญชนิดเอาหน้าเอาตามากกว่า ; เพราะว่าต้องการจะสวย จะรวย จะดี จะเด่น จะไปเกิดในสวรรค์วิมาน.

โดยเหตุฉะนี้แหละ จึงได้กล่าวว่า คำว่า "บุญ ๆ" นี้ฟังยาก กำกวม เผลอเข้าเป็นเรื่องที่น่าเวทนาสงสารไปก็มี; แต่ถ้าพูดว่า จงละเหยื่อในโลกเสีย แล้วเพ่งหาสันติเถิด" อย่างนี้ไม่มีทางที่จะผิดได้, ไม่มีทางที่จะเข้าใจผิดได้.

ดังนั้น จึงได้กล่าวให้เป็นที่เข้าใจกันว่า ให้ฟังให้ดี ๆ สำหรับคำว่า **บุญ, บุญ บุญ นี้ มีทางที่จะผิดได้** ; ส่วนคำว่า "**ไม่ยึดมั่นถือมั่น**" **นี้ ไม่มีทางที่จะผิดเลย.**

แต่ถ้าเราจะใช้คำว่า "บุญ" กันต่อไป ก็ขอให้เข้าใจไว้เสมอว่า บุญนี้อย่างน้อยก็มี ๓ ชนิด, หรือ ๓ ชั้น, ๓ ระดับ. บุญที่เหมือนกับน้ำโคลนนี้ก็อย่างหนึ่ง อาบแล้วก็ยังเปื้อนโคลน. บุญที่เหมือนกับน้ำแป้งหอมนี้ก็อย่างหนึ่ง อาบแล้วตัวก็ยังเปื้อนอยู่ด้วยเครื่องหอมเหล่านั้น. อีกอย่างหนึ่ง บุญเหมือนกับน้ำที่สะอาด. ใช้สบู่ที่ดีเข้าช่วย, แล้วล้างด้วยน้ำที่สะอาด, อย่างนี้อาบแล้วไม่มีอะไรติดอยู่ที่เนื้อที่ตัว.

คำว่า "**บุญ**" **เป็นชื่อของ เครื่องล้างบาป**. เครื่องล้างบาปก็มีความหมายอยู่เป็น ๓ ขั้นอย่างนี้, จงระวังให้ดีอย่าให้เสียที ที่ได้เหนื่อยมาก เปลืองมาก และเสียเวลามากแล้วไปได้บุญชนิดน้ำโคลนเข้าก็มี. ได้บุญชนิดที่ทาน้ำแป้งน้ำปูนน้ำอบสักว่าให้หอม ๆ เพื่อหลอกคนอื่น หลอกตัวเองอย่างนี้ก็มี.

ควรจะทำบุญชนิดที่ว่า เป็นเครื่องล้างบาปโดยแท้จริง. คือ เหมือนกับอาบน้ำที่สะอาด แล้วชำระชะล้างความเข้าใจผิด ความมัวเมา ความหลงใหล เหล่านั้นออกไปเสียได้. นั่นแหละจึงจะเป็นบุญที่ถูกตรงตามความหมายในพระพุทธศาสนา.

ถ้าในพระพุทธศาสนานี้มีคำสอนข้อไหน, ประโยคไหน, ที่ไหน, ว่า "ให้ทำบุญ" แล้ว ก็จงหมายความว่า**ทำบุญชนิดที่ล้างบาปได้จริง**. อย่าให้เหมือนพวกเทวดาที่พูดว่าทำบุญ แล้วอะไรก็ยังไม่รู้, อาจจะเป็นเรื่องสวยเรื่องรวย เรื่องหอม เรื่องเย้ายวน เรื่องหลงใหลลุ่มหลงไปก็ได้; อย่างนั้นมันเป็นเรื่องของเทวดา ซึ่งมักชอบอย่างนั้น

แต่**พุทธบริษัทนั้นต้องการบุญชนิดที่ล้างบาปได้แล้ว บาปคือกิเลสทั้งหลายที่ทำจิตใจให้เศร้าหมอง ; เพราะฉะนั้น บุญต้องให้เป็นเครื่องชำระชะล้างจิตใจอย่าให้เศร้าหมอง.**

ถ้าทำบุญด้วยเอาหน้า มันก็เศร้าหมอง คือเศร้าหมอง ด้วยทิฏฐิ มานะ กิเลส ตัณหา ขึ้นมาอีก. **ทำบุญอวดคน** อย่างนี้ มันก็มีกิเลสอวดคนนั่นแหละเป็นเครื่องเศร้าหมองเกิดขึ้นมาใหม่. อย่าได้ทำบุญเอาหน้า, อย่าได้ทำบุญอวดคนเลย ; ถ้าถึงกับฆ่าสัตว์ตัดชีวิตมาทำบุญอย่างนี้ด้วยแล้ว มันก็ยิ่งร้ายกาจลงไปอีก คือจะยิ่งกว่าน้ำโคลน, มันจะกลายเป็นโคลนแท้ ๆ.

คนที่อาบโคลนแท้ ๆ นั้นจะสะอาดได้อย่างไร ? ขอให้ลองคิดดู อยู่เฉย ๆ ยังสะอาดกว่า ; ไปเอาโคลนมาอาบเข้ามันก็สกปรกมากกว่าเดิม. เหมือนกับคนธรรมดาไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตมันก็ยังไม่บาปอะไร ; แต่พออยากจะเอาบุญอยากจะเอาหน้าขึ้นมา ไปฆ่าวัว ฆ่าควาย ฆ่าหมู ฆ่าไก่ มาทำบุญ อย่างนี้มันก็เท่ากับไปเอาโคลนมาอาบ ; แล้วมันจะสะอาดอย่างไร, มันจะสวยที่ตรงไหน ; มันจะสวย

มันจะสะอาดได้ก็แต่ในระหว่างพวกที่มีความเห็นชนิดนั้นด้วยกัน, คือพวกที่เห็นแก่กิน เห็นแก่ปากแก่ท้อง แก่ความสนุกสนานเอร็ดอร่อย ด้วยกันเท่านั้น ที่จะเห็นว่า นี่ดี.

ส่วนผู้ที่มีปัญญา พิจารณาแล้วจะเห็นว่า นี้ไม่ไหว นี่ไม่ใช่ทำบุญเลย ; แต่เราก็ยังเรียกว่าบุญ คือเป็นบุญปลอม. บุญที่เหมือนกับน้ำโคลน ที่เอามาอาบเข้าแล้วมันก็ยังเปื้อนโคลน.

หรือ แม้แต่บุญที่เหมือนกับอาบน้ำแป้งหอม อาบแล้วมันก็ยังมีเยื่อแป้งหอม, เยื่อน้ำหอมติดอยู่ที่เนื้อที่ตัว ; หาได้สะอาดแท้จริงไม่. ต่อเมื่อทำบุญชนิดที่ว่า ล้างด้วยน้ำสะอาด, ใช้เครื่องซักฟอกที่ถูกต้อง แล้วล้างด้วยน้ำสะอาด, มีร่างกายสะอาดแล้ว, จึงจะเรียกว่าบุญ เหมือนกับน้ำที่ใสสะอาดอย่างที่พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ว่า "**ธรรมะนี้เหมือนกับน้ำที่ไม่มีตม : ธมฺโม รหโท อกทฺทโม**"

ช่วยกันจำไว้ให้ดี ๆ ว่า ธรรมะนั้นเหมือนกับน้ำที่ไม่มีตม, ธรรมะแท้ ๆ ของพระพุทธเจ้านั้นเหมือนกับน้ำที่ไม่มีโคลน ไม่มีตะกอน ไม่มีเมือกตม ; เมื่อเอามาอาบเข้ามัน

ก็ทำให้ตัวสะอาดได้ ; อาบชนิดนี้แหละจึงจะเป็นการอาบแท้จริง. ทำบุญชนิดนี้เป็นอันเดียวกันกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า "ละเหยื่อในโลกนี้เสีย แล้วเพ่งหาแต่ความสงบเถิด".

เดี๋ยวนี้มัวแต่ทำบุญเอาหน้ากันบ้าง, ทำบุญหลอกลวงเอาเงินเขาบ้างก็มี, อย่างดีก็ทำบุญเพื่อจะผูกพันกันไว้เป็นมิตรกันไว้เอาประโยชน์ อย่างนี้ก็มี ; อย่างนี้มัน **ยังไม่ใช่บุญอะไร มันเป็นเรื่องลงทุนชนิดหนึ่ง.**

ถ้าเป็นเรื่องทำบุญจริง ๆ แล้ว มันต้องเป็นเรื่องล้างบาป, ต้องเป็นเรื่องบรรเทาเสียซึ่งความยึดมั่นถือมั่น ดังธรรมภาษิตที่ว่า **ทานญฺจ ยุทฺธญฺจ สมานมาหุ, การให้ทานกับการรบนี้เป็นของเสมอกัน.**

การให้ทานกับการรบพุ่งในสงคราม มันเสมอกันอย่างไร ?. การให้ทานนั้นคือการรบกันกับกิเลส, รบกันกับความยึดมั่นถือมั่น. การให้ทานที่แท้จริงนั้นไม่ใช่เพื่อแลกเอาสวรรค์, ไม่ใช่แลกเอาความสวย ความรวย ; การให้ทานที่แท้จริงนั้น **เป็นการรบพุ่งกับกิเลส, รบกับความ**

เห็นแก่ตัว รบกับความยึดมั่นถือมั่นว่า ตัวกู–ของกู, รบให้กิเลสเหล่านั้นพ่ายแพ้ไป ; นั่นแหละเรียกว่าการให้ทาน. ดังนั้นท่านจึงกล่าวว่า การให้ทานกับการรบนี้เสมอกัน หรือเป็นสิ่งเดียวกัน อย่างนี้ก็ได้.

หรือ ถ้าจะพูดให้ยืดเยื้อออกไป ก็จะพูดได้เหมือนกันว่า การให้ทานนั้นก็มีข้าศึก. ต้องมีการตระเตรียม, ต้องมีการฝึกฝน, ต้องมีการสะสมอาวุธ, สะสมเครื่องมือปัจจัยในการรบพุ่ง แล้วจึงจะไปรบกัน.

การให้ทานนี้ก็เหมือนกัน ต้องมีการตระเตรียมที่ถูกต้อง จึงจะเป็นการให้ทานที่ดี. เมื่อให้ไปได้เท่าไรมันก็ชนะเท่านั้น.

ถ้าให้ไม่ดี คือ รบไม่ดี มันก็เป็นการพ่ายแพ้, คือ **เป็นการถอยหลังไปเห็นแก่ตัว**, เป็นการลงทุนชนิดหนึ่งไป ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คือพวกที่ทำบุญเหมือนกับน้ำโคลน, ทำบุญเหมือนกับน้ำแป้งหอม ; ส่วนผู้ที่ทำบุญให้ทานเหมือนกับการรบโดยแท้จริงนั้น เหมือนกับพวกที่ทำบุญอาบรดด้วยน้ำที่สะอาด คือชำระล้างร่างกายนี้ให้สะอาดได้จริง ๆ.

สรุปรวมความแล้ว ก็ได้ใจความว่า บุญนี้มีอยู่ ๓ อย่าง ; **บุญเหมือนกับน้ำโคลน**อย่างหนึ่ง, **บุญเหมือนกับน้ำแป้งหอม**นี้อย่างหนึ่ง, **บุญเหมือนกับน้ำที่ใสสะอาด**นี้อย่างหนึ่ง, มีความแตกต่างดังที่กล่าวมาแล้วโดยละเอียดนั้น. ท่านผู้ใดต้องการบุญชนิดไหนก็จงทำเอาได้ตามใจ. ไม่มีใครว่า, ไม่มีใครห้าม.

ที่กล่าวนี้เป็นการบอกกล่าวให้รู้ว่า มันมีอยู่อย่างไร, ชนิดไหนควรและไม่ควร ; แต่ถ้าว่า **ใครสมัครใจจะทำบุญชนิดไหน ตามใจชอบของตนก็ไม่มีใครห้าม**. ใครอยากตกนรกก็ไม่มีใครว่า, ใครอยากจะไปสวรรค์ก็ไม่มีใครว่า ใครอยากจะดับไม่เหลือเป็นนิพพานก็ไม่มีใครว่า. จงเลือกเอาเองตามชอบใจ.

อยากลงนรกก็ทำบุญชนิดเหมือนน้ำโคลน, อยากไปสวรรค์ก็ทำบุญเหมือนกับน้ำแป้งหอม, **อยากดับไม่เหลือก็ทำบุญเหมือนกับน้ำที่สะอาด**. ดับเสียซึ่งความสำคัญมั่นหมายว่าตัวกูของกูแล้ว ไม่เกิด โลภะ โทสะ โมหะ ได้อีกต่อไป. มีความสะอาด สว่าง สงบเย็นตลอดชีวิต อย่างนี้

เรียกว่าดับเสียซึ่งตัวกูไม่ให้มีเชื้อเหลือ, **มีอยู่แต่ความว่างจากกิเลส, ว่างจากตัวตน เพราะไม่มีอะไรที่จะเป็นความทุกข์.**

เมื่อพูดถึงเรื่อง**ความว่าง บางคนอาจจะเข้าใจผิดเช่นเดียวกับคำว่า บุญ ;** เพราะคำว่า "ว่าง" นี้ที่เป็นมิจฉาทิฏฐิก็มี. ในครั้งพุทธกาลนั้นก็มีคนสอนเรื่องความว่างที่ไม่ใช่อย่างของพระพุทธเจ้า, พวกนั้นสอนเป็นมิจฉาทิฏฐิที่กล่าวว่าไม่มีอะไร, ไม่ต้องนึกต้องคิดอะไร ; อย่างนั้นมันเป็นความว่างอย่างอันธพาล, เป็นความว่างอย่างมิจฉาทิฏฐิ.

การที่มีความว่างชนิดนั้นไม่ใช่เป็นความว่าง. เป็นเพียงความวุ่นที่มันเข้มงวดกวดขันจนถึงกับไม่กลัวตาย ; หรือถึงกับไม่คิดอะไร, ไม่เห็นแก่อะไร ไปเสียอย่างนั้น. นี้เป็นความว่างอย่างอันธพาล เป็นความว่างอย่างมิจฉาทิฏฐิ.

ส่วนคำว่า**สุญญตา** หรือ**ความว่างตามแบบของพระพุทธเจ้า**นั้น มันมี**อะไรอยู่ทุกอย่าง แต่ไม่ให้ไปยึดไปถือสิ่งเหล่านั้น แม้สิ่งใดสิ่งหนึ่งว่า เป็นตัวตนหรือของตน.**

กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ก็ยังมีอยู่ เช่นว่า ถ้าไปทำอย่างนี้เข้า, ผลก็จะเกิดมาอย่างนี้; ถ้าไปทำอย่างนั้นเข้า, ผลมันก็จะเกิดขึ้นอย่างนั้น. เช่น ไปทำอย่างที่เรียกว่า "บาป" เข้า, ผลก็จะเป็นความทุกข์. ไปทำอย่างที่เรียกว่า "บุญ" เข้า, ผลก็จะเป็นความสุข. แต่ว่า **ทั้งความทุกข์และความสุขนั้นก็ยังไม่ใช่สิ่งที่ควรยึดมั่นถือมั่น, หรือสำคัญมั่นหมายว่าเป็นตัวเราหรือเป็นของเรา** ; อย่างนี้เรียกว่า ความว่างตามแบบของพระพุทธเจ้า.

เรื่อง**ความว่าง**ก็ดี เรื่อง**จิตว่าง**ก็ดี **มีอยู่เป็น** ๒ **ความหมาย**อย่างนี้ คือ**อย่างอันธพาลอย่างหนึ่ง อย่างสัมมาทิฏฐิอย่างหนึ่ง.**

เปรียบเหมือนฤทธิ์หรือเดชนี้ ฤทธิ์อย่างอันธพาลก็มี เหมือนกับพวกยักษ์พวกมารมีฤทธิ์ไว้ทำลายล้างผลาญฆ่าฟันกัน. นี้ก็เป็นฤทธิ์อย่างอันธพาล.

ฤทธิ์อีกอย่างหนึ่ง เป็นของที่พระพุทธเจ้าท่านใช้ทำปาฏิหาริย์โปรดสัตว์ให้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา. ฤทธิ์อย่างนี้ไม่เป็นอันตรายอะไร เป็นสิ่งที่พอจะใช้ให้เป็นประโยชน์ได้.

ฤทธิ์อย่างอันธพาลนั้นก็มีประโยชน์แก่พวกอันธพาล. ฤทธิ์อย่างบริสุทธิ์ก็มีประโยชน์แก่พระอริยเจ้า ; หรือแก่การที่จะช่วยเหลือคนทั้งหลายให้พลอยได้ประโยชน์.

เพราะฉะนั้นถ้าใครต้องการฤทธิ์, ต้องการจะมีฤทธิ์จะมากไปด้วยฤทธิ์, ก็ต้องเลือกให้ถูกฤทธิ์ชนิดที่เป็นประโยชน์ ; เหมือนที่พระพุทธเจ้าท่านใช้ทำปาฏิหาริย์ สอนคนให้หลุดพ้นจากความทุกข์. อย่าไปหลงเอาฤทธิ์อย่างยักษ์อย่างมารไว้ฆ่าฟันกัน ไว้ล้างผลาญกัน อย่างนั้นเลย.

เรื่อง **จิตว่าง** นี้ก็เหมือนกัน. เรื่อง **ความว่าง** นี้ก็เหมือนกัน. **ความว่างอย่างอันธพาลนั้นมีไว้สำหรับเอาเปรียบผู้อื่นโดยประการทั้งปวง,** เช่นไปทำอะไรเข้าก็เพื่อเอาเปรียบผู้อื่น, หรือไปเอาเปรียบผู้อื่นเข้าก็ไม่เห็นเป็นบาปอะไร, อย่างนี้เรียกว่า เป็นลัทธิความว่างของพวกอันธพาล ; เหมาะสำหรับพวกโจรหรือพวกฝ่ายค้านที่จะเอาไปใช้ตามความคิดเห็นของตัว เพื่อย่ำยีความคิดเห็นของบุคคลอื่นเท่านั้น.

แต่ถ้าเป็นเรื่อง **ความว่างหรือจิตว่างตามแบบของพระพุทธเจ้า**แล้ว ก็คือ **ให้เป็นอยู่ทุกลมหายใจเข้าออกด้วยความไม่สำคัญมั่นหมายสิ่งใด โดยความเป็นตัวตนหรือเป็นของตน. อย่าให้ความโลภ ความโกรธ ความหลงเกิดขึ้นมาได้** ; แล้วจึงมีชีวิตอยู่ สำหรับประกอบการงานในสิ่งที่ควรกระทำ, ตามที่ควรกระทำ, เท่าที่ควรกระทำ, ไม่มีความทุกข์ใด ๆ เกิดขึ้น ; อย่างนี้เรียกว่าเป็นลัทธิความว่างหรือจิตว่างตามแบบของพระพุทธเจ้า ; แตกต่างกันอยู่เป็น ๒ อย่าง อย่างนี้.

ความว่างหรือจิตว่างอย่างอันธพาล นั้นย่อมดึงไปให้ทำบาป **ความว่างหรือจิตว่างอย่างแบบของพระอริยเจ้านั้นย่อมดึงมาสำหรับให้ทำบุญชั้นสูงสุด,** คือ บุญเหมือนน้ำสะอาด ที่จะชำระชะล้างเสียซึ่งเหยื่อในโลก ; แล้วเพ่งหวังแต่สันติ, ไม่เบียดเบียนตน, ไม่เบียดเบียนใคร; ไม่เบียดเบียนอะไรหมด, จึงทำให้โลกนี้เป็นโลกที่อยู่กันด้วยความสงบสุข.

ในเมื่อมั่นคงในหลักของพระพุทธเจ้า คือความว่าง ชนิดที่พระพุทธเจ้าท่านสั่งสอนเป็นไปอย่างถูกต้อง ไม่มีความยึดมั่นสิ่งใด โดยความเป็นตัวตน หรือของตน แม้เราจะพูดว่ายึดมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นี้ก็ไม่ใช่ความยึดมั่น ; เพราะความยึดมั่นนี้ไม่เป็นอุปาทาน แต่มีมูลมาจากวิชชา.

ถ้าเรายึดมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์นั้น หมายความว่า **ยึดมั่นด้วยสติปัญญา ;** ไม่ได้ยึดมั่นด้วยความโง่หรืออวิชชา; เพราะฉะนั้นจึงไม่เหมือนกัน. แต่ในภาษาไทยนี้แม้บางทีจะพูดกัน ว่าเป็นความยึดมั่นถือมั่นเหมือนกัน ฟังดูก็คล้ายกัน ; แต่เราพึงรู้เถิดว่า มันไม่เหมือนกัน.

ความยึดมั่นถือมั่นที่พระพุทธเจ้าท่านสอนให้ละนั้น เป็นความยึดมั่นถือมั่นของจิตใจ ที่มีมูลมาจากอวิชชา, คือความโง่ ความหลง ; แต่ถ้าเรามีความตั้งใจ, หรือสำคัญมั่นหมาย, หรือ**ยึดมั่นถือมั่น**ก็ตาม ในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง**ด้วยสติปัญญา**แล้ว นั่นไม่ใช่ความยึดมั่นถือมั่น ; **เป็น**

เพียงความต้องการที่ถูกต้อง ที่ประกอบอยู่ด้วยสติปัญญา ; หรือว่าเป็นความพากเพียรบากบั่น พยายาม ที่ถูกต้อง ด้วย สติปัญญา ; อย่างนี้ไม่เรียกว่าอุปาทาน ไม่เรียกว่าความยึดมั่นถือมั่น.

สิ่งที่เรียกว่า "**อุปาทาน**" หรือความยึดมั่นถือมั่นนั้น **ต้องมีมูลมาจากอวิชชา**, ความโง่เขลาเสมอไป. ส่วนความต้องการ, เช่นต้องการยึดพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นสรณะ. หรือยึดมั่นหลักธรรมข้อนี้เป็นสรณะอย่างนี้ไม่ใช่อุปาทาน ; เพราะไม่ได้มาจากอวิชชา, แต่มาจากวิชชาซึ่งตรงกันข้าม คือมาจากปัญญา.

ดังนั้นจึงกล่าวเสียใหม่ว่า **ถ้าเราจะมีความยึดมั่นถือมั่นสิ่งใดที่จะเป็นที่พึ่งได้ ก็ต้องทำไปด้วยสติปัญญา** ; อย่าทำไปด้วยอวิชชา. แล้วก็พึงรู้เถิดว่า นั่นเขาไม่เรียกว่า ความยึดมั่นถือมั่น ; แต่ภาษาของเราพูดผิดกันไปเองเรียกกันไปว่าเป็นความยึดมั่นถือมั่น.

ทีนี้ก็มีทางที่จะพิจารณาดูกันต่อไป เช่นว่ายึดมั่นถือมั่นในพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ นี่แหละ **บางคนยึด**

ด้วยอวิชชาก็มี ; ขอให้พิจารณาดูให้ดี ๆ ว่าความยึดมั่นถือมั่นของเราในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์นั้น ยึดมั่นด้วยวิชชา หรือยึดมั่นด้วยอวิชชา.

ถ้าเรามีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้อง ในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ หวังจะให้ดับทุกข์ได้ ; แล้วปฏิบัติตาม ; อย่างนี้เรียกว่ายึดมั่นถือมั่นด้วยวิชชาหรือด้วยปัญญา ; หรือ**ที่ถูกไม่ควรจะเรียกว่า ความยึดมั่นถือมั่น**ในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์. เราควรจะเรียกว่า "**สรณาคมน์**" คือ**การถือเอา, หรือการถึง** ซึ่งพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นสรณะต่างหาก ; ไม่เรียกว่า ความยึดมั่นถือมั่น.

ถ้าใครไปเรียกว่ายึดมั่นถือมั่น, และยึดมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อย่างนี้ระวังให้ดี ; เผลอนิดเดียว ก็กลายเป็นความยึดมั่นถือมั่นของอวิชชา ; เพราะว่าเขาไม่รู้ว่า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ที่แท้จริงนั้นเป็นอย่างไร.

เห็นได้ง่าย ๆ : เช่นไปยึดมั่นในพระเครื่องรางว่าเป็นพระพุทธเจ้า, หรือไปยึดมั่นในผงขี้ดินอะไรอันหนึ่งว่าเป็นพระธรรม. หรือไปยึดมั่นเครื่องหมายอย่างใดอย่างหนึ่งว่าเป็น

พระสงฆ์, อย่างนี้เรียกว่ายึดมั่นใน พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ด้วยอำนาจอวิชชา. ความยึดมั่นอย่างนี้เรียกว่า อุปาทาน ความยึดมั่นถือมั่นอย่างนี้ไม่ทำให้ดับทุกข์ได้.

เป็นความยึดมั่นถือมั่นอย่างเดียวกันกับที่ไปยึดมั่นถือมั่นปัจจัยภายนอก, ยึดถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์, ภูเขา ต้นไม้ สัตว์ศักดิ์สิทธิ์, วัตถุศักดิ์สิทธิ์, เครื่องรางศักดิ์สิทธิ์, ตะกรุดศักดิ์สิทธิ์ ผ้าประเจียดศักดิ์สิทธิ์. หรืออะไรก็ล้วนแต่ศักดิ์สิทธิ์, นี่เรียกว่ายึดมั่นถือมั่นด้วยอวิชชา, ถ้าไปยึดมั่นพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ในลักษณะอย่างนั้นแล้ว ก็เป็นความยึดมั่นถือมั่นด้วยอวิชชาได้เหมือนกัน.

อย่าได้ไปเข้าใจว่า ยึดมั่นถือมั่น พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วจะปลอดภัยไปทีเดียว จะต้องดูให้ดี ๆ เสียก่อนว่า ยึดมั่นถือมั่นด้วยอะไรกันแน่ ; ต่อเมื่อยึดมั่นถือมั่นด้วยสติปัญญา, มีหูตาสว่างไสว, **รู้แจ้งประจักษ์ว่า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คืออะไร. แล้วมุ่งหมายที่จะใช้หลักเกณฑ์อันนั้นให้เป็นประโยชน์ เป็นการหาที่พึ่งแก่ตนแล้ว** นี้เรียกว่าทำไปอย่างถูกต้องตามทำนองของพุทธ

บริษัท, คือเป็นผู้ถึงซึ่ง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ โดยความเป็นสรณะของตน. ขอให้ทุกคนนับถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ในลักษณะอย่างนี้เถิด.

อย่าได้นับถือในลักษณะที่เป็นความยึดมั่นถือมั่น, เป็นของขลัง เป็นของศักดิ์สิทธิ์ บูชาอ้อนวอน, แม้กระทั่งพระพุทธรูปก็ยังเอาข้าว ปลา อาหาร มาเซ่นไหว้ ; และบางทีก็ยังเลือกเฉพาะ อย่างว่าต้อง**เอาไข่ต้มกับปลาร้าไปเซ่นพระพุทธรูปองค์นั้นองค์นี้ อย่างนี้ก็ยังมี. นี้เป็นผลของความยึดมั่นถือมั่นที่มาจากอวิชชาโดยแท้** ; มันเหมาะสำหรับคนที่ยังมีอวิชชาอยู่ และเป็นความยึดมั่นถือมั่นชนิดที่เรียกว่า ไม่เป็นพุทธศาสนาแต่ประการใด. เป็นเรื่องตรงกันข้ามกับพุทธศาสนาด้วยซ้ำไป แล้วจะมาเรียกว่า นับถือในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อย่างนี้ไม่มีทางที่จะเป็นไปได้เลย.

นี่แหละ คือความลึกลับซับซ้อนของถ้อยคำ ที่ใช้พูดจากันอยู่. เช่น คำว่า "บุญ" ก็ดี, คำว่า "ยึดมั่นถือมั่น" ก็ดี, คำว่า "จิตว่าง". "ความว่าง" ก็ดี, คำว่า "ฤทธิ์",

ว่า "ปาฏิหาริย์" ก็ดี, ย่อมมีความหมายซับซ้อนกันอยู่อย่างนี้ เราจะต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้องเพียงพอ ; แล้วรู้ว่า อะไรเป็นสิ่งที่ควรปรารถนา, ซึ่งควรจะเข้าใจ, และนำมาประพฤติปฏิบัติ ; ให้เป็นการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง.

เหมือนกับว่า เรารู้จักเลือกทำบุญใน ๓ อย่างนั้น ให้ได้บุญที่เหมือนกับน้ำที่สะอาด ที่ชำระชะล้างร่างกายให้สะอาดได้จริง, ให้สมกับคำว่าบุญได้จริง. ทำไปด้วยความว่าง. ด้วยความรู้สึกในความว่าง, ในความมีจิตว่าง, ในความไม่ยึดมั่นถือมั่นสิ่งใด.

ให้เข้าใจว่า **พระพุทธศาสนานี้ มีคำสอนเรื่องความไม่ยึดมั่นถือมั่น หรือความว่าง ; มีความว่างนั่นเองเป็นหัวใจด้วย และเป็นทั้งหมดด้วย.** ฟังดูแล้วก็ฟังยาก ; คือว่าความว่างนั่นแหละเป็นทั้งสิ่งเดียวด้วย, เป็นทั้งทุก ๆ สิ่งด้วย. สิ่งเดียวก็คือว่างทั้งหมด ; ทุกสิ่ง ก็คือ ทุกสิ่งก็ว่างเช่นเดียวกัน.

เราควรจะได้แยกธรรมะในพระพุทธศาสนานี้ออกเป็นอย่าง ๆ ดู เช่น อริยสัจจ์ เรื่องทุกข์ เรื่องสมุทัย เรื่องนิโรธ เรื่องมรรค.

ทุกข์ ก็คือความทุกข์. **สมุทัย** คือเหตุให้เกิดทุกข์ **นิโรธ** คือความดับสนิทของความทุกข์. **มรรค** คือการปฏิบัติเพื่อให้ได้นิโรธนั้น.

ทุกข์นั้นก็คือตัวธรรมชาติแท้ ๆ, ที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติ. ฟังดูให้ดี, และเข้าใจให้ดี ; ว่า ทุกข์นี้เป็นธรรมชาติ, เป็นตัวธรรมชาติที่มีอยู่ตามธรรมชาติ. จะเป็นความทุกข์เพราะเกิด แก่ เจ็บ ตาย, หรือความทุกข์ด้วยเจ็บไข้ ปวดหัวตัวร้อน อะไรก็ตาม ; มันเป็นสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ, เป็นตัวธรรมชาติ.

สมุทัย คือ เหตุให้เกิดทุกข์. ความยึดมั่น, ความทะเยอทะยาน, หรือ ตัณหา อุปาทานนี้ เป็นสมุทัย. นี้**เป็นกฎของธรรมชาติ.**

มรรคมีองค์แปด ที่เราปฏิบัติแล้วดับทุกข์ได้นี้ มัน**เป็นหน้าที่ของมนุษย์ตามกฎของธรรมชาติ.** มนุษย์ต้องมีหน้าที่เดินให้ถูกทาง, ให้ถูกตามกฎของธรรมชาติ ; จึงเรียกว่า การทำให้ถูกต้องนี้ เป็นหน้าที่ตามธรรมชาติ.

ในที่สุดก็เกิดผลเป็น **ทุกขนิโรธ** คือ **ดับทุกข์ได้**ขึ้นมา นี้ก็เป็นผลตามธรรมชาติ.

ความทุกข์คือตัวธรรมชาติก็ดี, สมุทัยคือกฎธรรมชาติที่เป็นเหตุให้เกิดทุกข์อย่างนั้นอย่างนี้ก็ดี, การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ควรปฏิบัติ นี้ก็ดี, และผลที่เกิดขึ้นเป็นความสุขสงบแท้จริงนี้ก็ดี, ล้วนแต่เป็นธรรมชาติ.

ไม่มีส่วนไหนสักส่วนเดียว ที่จะเป็นตัวเรา, หรือเป็นของเราได้เลย. มันเป็นของธรรมชาติ, **มันว่างจากตัวตน จึงได้เรียกว่า ว่าง**, มันเป็นสิ่งที่ไม่ควรจะยึดมั่นถือมั่น; หรือถึงกับจะไปยึดมั่นถือมั่นมัน ก็ไม่ได้; ไปยึดมั่นถือมั่นเข้าเมื่อไร มันก็กลับผิดไปเสียทันที, เป็นความทุกข์ขึ้นมาทันที; ไปยึดมั่นถือมั่นไม่ได้ ดังนี้จึงได้เรียกว่า มันเป็นของว่างจากความที่ควรจะยึดมั่นถือมั่น.

ทุกข์ก็ว่าง และไม่ควรยึดมั่นถือมั่น. เหตุให้เกิดทุกข์ก็ว่าง และไม่ควรยึดมั่นถือมั่น. ความดับทุกข์ก็ว่าง และไม่ควรยึดมั่นถือมั่น. หนทางให้ถึงความดับทุกข์ก็ว่าง และไม่ควรยึดมั่นถือมั่น.

เหมือนที่พระพุทธองค์ตรัสว่าธรรมะนี้เหมือนพ่วงแพ, เรือแพสำหรับขี่ข้ามฟาก เท่านั้นเอง ; ไม่ใช่สิ่งที่ควรยึดมั่นถือมั่นเอาไว้เป็นทรัพย์สมบัติ ; แล้วเที่ยวทูนหัว เที่ยวแบกเที่ยวพาไป อย่างนี้เป็นต้นเลย. ทุกข์ก็เป็นธรรมชาติ. สมุทัยก็เป็นธรรมชาติ. นิโรธก็เป็นธรรมชาติ. มรรคก็เป็นธรรมชาติ. ฉะนั้นจึงว่าง และไม่ควรยึดมั่นถือมั่นด้วยกันทั้งนั้น.

ธรรมทั้งหลายทั้งปวงไม่มีอะไรมากไปกว่านี้ ; สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่มีอะไรมากไปกว่า ๔ อย่างนี้ , สิ่งทั้งหลายทั้งปวงนั้นจำแนกได้เพียง ๔ อย่างเท่านี้ , คือ เป็นตัวธรรมชาติอย่างหนึ่ง, เป็นกฎของธรรมชาติอย่างหนึ่ง, เป็นหน้าที่ของธรรมชาติอย่างหนึ่ง, เป็นผลตามธรรมชาติที่จะพึงได้รับอย่างหนึ่ง, รวมเป็น ๔ อย่างด้วยกัน. ธรรมะทั้งหลายมีเพียงเท่านี้. ทั้งหมดนี้เป็นของว่างจากตัวตน ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น ; เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ทีเดียวว่า **ทุกสิ่งว่างไม่ควรยึดมั่นถือมั่น.**

ถ้าไปยึดมั่นถือมั่นเข้า มันก็เกิดความรู้สึกที่เป็นกิเลสหรือเป็นความทุกข์ขึ้นมา. ตลอดเวลาที่ยังไม่ยึดมั่นถือมั่น ก็

ไม่มีกิเลสหรือความทุกข์เลย. เรา**ต้องมีสติสัมปชัญญะ**ระวังตัวในข้อนี้อยู่เสมอ นั่นแหละ**คือหลักปฏิบัติ** หรือหน้าที่ที่จะต้องประพฤติปฏิบัติ. เมื่อปฏิบัติได้สำเร็จตามนี้ ก็ไม่มีความทุกข์ ; นั่นแหละคือผลที่จะเกิดตามมา.

เรียกว่าทุกอย่างเป็นธรรมชาติ, เป็นไปตามกฎของธรรมชาติ. **ไม่อาจยึดมั่นถือมั่นเป็นของใครได้เลย, ไม่เป็นของพระพุทธเจ้า,** ไม่เป็นของเรา, ไม่เป็นของใคร ; แต่เป็นธรรมชาติ, เป็นของธรรมชาติ เป็นตัวธรรมชาติ, เรามีหน้าที่ที่จะปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎของธรรมชาติเท่านั้น. เราจะไปเอามันมาเป็นของเราก็ไม่ได้ ; เราจะไปบังคับมันก็ไม่ได้ ; **เรามีหน้าที่แต่เพียงจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎของธรรมชาติเท่านั้น ; แล้วก็ไม่มีความทุกข์**. และที่เรียกว่า "เรา" นี้ก็ไม่ใช่ตัวเรา.

ที่เรียกว่า "**เรา**" **นี้ก็คือร่างกายและจิตใจ** ที่มีความรู้สึกนึกคิด ควบคุมกันไป ในระหว่างกายกับใจ. **เมื่อกายกับใจไม่ต้องการให้มีความทุกข์ ; กายกับใจก็อย่าไปทำให้ผิดกฎของธรรมชาติ, ซึ่งตัวมันเองก็เป็นธรรมชาติ**อยู่แล้ว.

หมายความว่า กายกับใจนี้ก็เป็นตัวธรรมชาติอยู่แล้ว, และมีกฎธรรมชาติอยู่ในตัวมันแล้ว. และมันต้องเคลื่อนไหวไป ให้ถูกตามกฎของธรรมชาติ นั้นคือหน้าที่ของมัน ; มันจึงไม่มีความทุกข์ตามธรรมชาติ.

เรียกว่าธรรมชาติแท้ ๆ ก็ทำอะไรได้, เป็นทุกข์ได้, เป็นสุขได้, เป็นอะไรได้ตามลำพังธรรมชาติ. นี่แหละคือคำที่ท่านกล่าวว่า "**การเดินก็ได้เดินไปแล้ว แต่ตัวผู้เดินไม่มี, ความทุกข์ก็มีแล้ว แต่ตัวผู้ทุกข์ไม่มี.**" เรียกว่าไม่มีตัวตนที่จะเป็นทุกข์ ; มีแต่ธรรมชาติ ; ธรรมชาติจะต้องทำให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎของมันเอง มันจึงจะไม่เป็นทุกข์.

"**เรา**" **นี้เป็นคำสมมติ** ใช้เรียกกายกับใจนั่นเอง. **เราโง่ : นี้ก็หมายความว่า ร่างกายจิตใจกำลังประกอบไปด้วยอวิชชา. เราฉลาดก็หมายความว่า ร่างกายจิตใจกำลังประกอบไปด้วยสติสัมปชัญญะ หรือปัญญา.** ไม่มีอันไหนเป็นตัวเรา ; มีแต่ร่างกายกับจิตใจที่กำลังประกอบอยู่ด้วย "อะไร" เท่านั้น. ครั้นเมื่อมันมีความรู้ดี มี

ความรู้สึกในตัวมันเองดี ; มันก็ทำไปได้ในทางที่จะไม่มีความทุกข์. ถ้ามันทำผิดมันก็ต้องเป็นทุกข์. ฉะนั้นมันจึงเป็นเรื่องของธรรมชาติ.

แต่เราพูดกันอย่างนั้นไม่ได้ ฟังไม่รู้เรื่อง ; เราก็ต้องพูดว่าเป็นตัวเรา, เดี๋ยวนี้**เรา**ทำถูกไม่มีความทุกข์, เดี๋ยวนี้**เรา**ทำผิด **เรา**มีความทุกข์, พูดกันอยู่แต่อย่างนี้.

ถ้าโง่มากไปกว่านี้ ก็มีอะไรเป็นของเรา, มีเงินมีทองมีข้าวมีของเป็นของเรา, มีเกียรติยศเป็นของเรา, มีบุญเป็นของเรา, **อะไรก็ล้วนเป็นของเราไปหมด, เรื่องก็เป็นไปเพื่อความทุกข์มากขึ้น. แต่ถ้ารู้ว่าอะไรๆ ก็ไม่ใช่ของเรา,** แม้ที่สุดแต่บุญนี้ก็เป็นของธรรมชาติแล้ว ; **จิตนี้ก็ไม่มีทางที่จะเป็นทุกข์ได้เลย.** นี้เรียกว่าเรารู้จักธรรมะเพียงพอ, ถูกตรงตามหัวใจของพระพุทธศาสนา ในลักษณะที่เป็นบุญชนิดที่จะล้างบาปได้, คือเป็นบุญชนิดน้ำใสสะอาด ชำระชะล้างกิเลสได้จริง.

เราจงขวนขวายในเรื่องหัวใจของพระพุทธศาสนา ส่วนนี้กันเถิด อย่าได้เป็นทายก ทายิกาที่มัวแต่เลี้ยงไก่ไว้ไข่ให้สุนัขกินเรื่อย ๆ จนกระทั่งแตกตายทำลายขันธ์ไป นั้นมันน่า

เวทนาสงสารอย่างยิ่ง. สิ่งที่จะต้องพิจารณาดูให้ดีอย่างนี้มีอยู่มากมาย. **จงได้พิจารณาดูเรื่อย ๆ ไปว่า เรากำลังผิดพลาดอยู่ที่ตรงไหน.**

ที่จริงนั้นธรรมะไม่ใช่เป็นของยากและอยู่ไกล, ธรรมะมีอยู่ตามธรรมชาติ, **ธรรมะพร้อมที่จะช่วยเหลืออยู่เสมอ;** แต่สิ่งที่เรียกว่า "**คน**" **นั้นแหละมันไม่จริง,** มันเป็นคนโกหก หลอกลวงตัวเอง อยู่ตลอดเวลา.

ถ้าอาตมาจะพูดว่า ท่านทั้งหลายเป็นคนพูดเท็จต่อตัวเองอยู่ตลอดเวลา ; อย่างนี้จะหาว่าพูดถูกหรือพูดผิด ? พูดจริงหรือไม่จริง ? ลองคิดดูว่า **ทุกคนพูดเท็จต่อตัวเองอยู่ตลอดเวลา,** นี้หมายความว่า รู้อยู่อย่างนั้นแท้ ๆ แล้วก็ยังทำลงไปได้ในสิ่งที่ไม่ควรกระทำ ; รู้อยู่ว่าไม่ควรทำก็ยังทำลงไปในสิ่งที่ไม่ควรกระทำ ; แล้วจะไม่ให้เรียกว่าเป็นคนโกหกต่อตัวเองอยู่ตลอดเวลาอย่างไรได้. เช่น รู้อยู่ว่าไม่ควรจะโกรธเขาเลย ก็ไปโกรธเขาได้. ไม่ควรจะถือตัวถือตนเลย ก็ไปถืออยู่ได้. ควรจะเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ก็ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่. ควรจะให้อภัยก็ไม่ให้อภัย. อย่างนี้เรียกว่าเป็นคนโกหกตัวเองอยู่ตลอดเวลา. เป็นคนพูดเท็จต่อตัวเองอยู่ตลอดเวลา.

คิดดูให้ดีว่า คนไหนบ้างที่ไม่พูดเท็จต่อตัวเองอยู่ตลอดเวลา คนนั้นนับว่าเป็นผู้ที่น่าเคารพ น่าบูชาเป็นอย่างยิ่ง. **ตามธรรมดาจะเห็นว่า พูดเท็จอยู่ตลอดเวลา,** คือรู้อยู่ว่า สิ่งนี้ไม่ดีก็ยังทำ ; รู้อยู่ว่าสิ่งนี้ดี ก็หาได้ทำไม่, หาได้พยายามไม่. **พยายามแก้ตัวให้ตัวเองว่า มีเหตุผลอย่างนั้นอย่างนี้ที่จะไม่ต้องทำ** ; หนัก ๆ เข้าก็พูดเอาดื้อ ๆ ว่า ไม่อยากทำขึ้นมาเฉย ๆ

แม้จะรู้อยู่ว่าสิ่งนี้เป็นความดี, แม้จะรู้อยู่ว่า นี้เป็นสิ่งที่ไม่ควรจะยึดมั่นถือมั่น, รู้อยู่ว่า นี้ควรจะให้อภัย, ไม่ควรจะถือโทษ, นี้ควรจะขอโทษ, นี้ควรจะอดโทษ, นี้ก็รู้อยู่ดี ; แต่แล้วก็ไม่ทำเช่นนั้น. นี้เรียกว่า คนเหล่านี้พูดเท็จต่อตัวเองอยู่ตลอดเวลา เมื่อเป็นอย่างนี้แล้ว จะไปโทษธรรมะไม่ได้ ; เมื่อธรรมะช่วยไม่ได้ จะไปโทษธรรมะไม่ได้ ; เพราะว่าตัวเองพูดเท็จอยู่ตลอดเวลา.

ตัวเองพูดเท็จต่อตัวเองอยู่ตลอดเวลา, โกหกตัวเองอยู่ตลอดเวลา นี่มันคนละอย่างกับไปโกหกผู้อื่น. โกหกผู้อื่นคือไปเอาประโยชน์ของเขามา, พูดจากับคนอื่นหลอกลวงเขา

ไปเอาประโยชน์ของเขามา, อย่างนี้เรียกว่าพูดเท็จต่อคนอื่นไปเอาประโยชน์ของเขามา. ส่วนคนเหล่านี้พูดเท็จต่อตัวเองอยู่ตลอดเวลา ไม่จริงต่อตัวเองอยู่ตลอดเวลา ; มันต่างกัน. ถึงขนาดที่ไปพูดเท็จต่อผู้อื่น เอาประโยชน์จากผู้อื่นนั้น มันไม่ไหวแน่; เป็นเรื่องเสียหาย, เป็นเรื่องเลวร้ายเหลือประมาณ ; แต่ข้อที่ว่า**พูดเท็จต่อตัวเองกันอยู่ตลอดเวลานี้**ก็ไม่ใช่เล็กน้อย ; ก็เป็นเพราะเหตุนี้เองคนเราจึง**ก้าวหน้าไปในทางธรรมะไม่ได้**.

สงวนเอาไว้แต่เรื่องโลภะ โทสะ โมหะ, สงวนเอาไว้ซึ่งความโกรธ ความอาฆาต ความพยาบาท ความเย่อหยิ่งจองหอง ความอวดดี ความยึดมั่นถือมั่น ความอะไรต่าง ๆ อีกมากมาย, ล้วนแต่สงวนเอาไว้. **ไม่ยอมปล่อย ไม่ยอมละ** ; เพราะเหตุฉะนั้นแหละ**มันจึงมิได้ละ** ; เพราะเหตุฉะนั้นแหละ มันจึง**ไม่ทำบุญชนิดที่เป็นการล้างบาป** ; แต่ทำบุญชนิดที่เป็นการพอกพูนบาป เหมือนอาบน้ำโคลน ; หรือ อย่างดีก็อาบน้ำแป้งน้ำปูน. แม้จะหอมก็เลอะเทอะไปหมด ไม่น่าดู ไม่น่านับถือที่ตรงไหน.

แต่เมื่อใดทำบุญชนิดที่เป็นการอาบน้ำสะอาดล้างโคลน, คือ**อย่าพูดเท็จต่อตัวเองอยู่ตลอดเวลา** ; มันก็จะเป็นของง่ายดายในการที่จะทำบุญจริง และได้บุญจริง, และล้างบาปได้จริงตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนานี้. และเป็นการดับทุกข์ได้จริง.

เรื่องนี้มันง่ายมาก, คือมันไม่ต้องทำอะไรมากมายที่ไหน ; แต่ถ้าเข้าใจผิดแล้ว ดูว่าเรื่องมันมาก. พูดว่าต้องออกไปจากทุกข์บ้าง, ต้องหนีจากโลกไปหาโลกุตตระบ้าง, นั้นมันเป็นเรื่องของคนหลับตาพูด.

ถ้าว่าโดยที่แท้แล้ว มันไม่ต้องออกไปที่ไหน. ไม่ต้องหนีไปที่ไหน ไม่ต้องอะไร ; มันมีแต่ **ทำที่ตรงนี้และทำให้มันว่างไป**, ทำให้มันว่างไปดับไป **ไม่มีอะไรเหลือที่ตรงนี้**, **ให้ความรู้สึกว่า ตัวกู ของกู ที่ยกหูชูหางใส่คนนั้นคนนี้นั้นดับไปว่างไปที่ตรงนี้**. นั่งอยู่ตรงไหนก็ทำที่ตรงนั้น, ยืนอยู่ที่ตรงไหนก็ทำที่ตรงนั้น, เดินอยู่ที่ตรงไหนก็ทำที่ตรงนั้น, นอนอยู่ที่ตรงไหนก็ทำที่ตรงนั้น ; ไม่ต้องออกไปที่ไหน, ไม่ต้องหนีไปที่ไหน: **ดับตัวกูของกูที่ยกหู**

ชูหางนั้นเสีย คือทำให้มันว่างไป ; ความทุกข์ก็ว่างไป, ผู้ทุกข์ก็ว่างไป, **นั่นแหละคือการออกจากทุกข์ที่แท้จริง** เป็นการดับทุกข์ที่แท้จริงที่ตรงนั้น ตามที่พระพุทธเจ้าท่านสอน.

เดี๋ยวนี้มีคนอวดดี พูดไปตามความรู้สึกของตัวว่า, ไปที่นั่น ไปที่นี่, ทำอย่างนั้น ทำอย่างนี้. ออกจากโลกนี้ไปสู่โลกุตตระ, ออกจากสังสารวัฏฏ์ไปสู่นิพพาน, นั่นมันเป็นเรื่องของคนพูดเอาเอง.

ส่วน**พระพุทธเจ้าท่านตรัสไปในทำนองที่จะสรุปว่า มันเกิดที่ตรงไหน มันก็ต้องดับที่ตรงนั้น**, ถ้าความทุกข์เกิดขึ้นที่ตรงนี้ มันก็ต้องดับที่ตรงนี้. ถ้าความทุกข์มันเกิดทางตา มันก็ต้องดับทางตา, ความทุกข์มันเกิดทางหู มันก็ต้องดับทางหู, เมื่อตัวความทุกข์นั้นมันเป็นสังสารวัฏฏ์อยู่แล้ว ความดับของสังสารวัฏฏ์นั่นเอง มันต้องเป็นนิพพาน.

เพราะฉะนั้นสิ่งที่เรียกว่า "นิพพาน" ก็ต้องอยู่ตรงสังสารวัฏฏ์ ที่ดับไปนั้น. ไม่ต้องวิ่งไปที่ไหน, ไม่ต้องหนีไปที่ไหน, ไม่ต้องออกไปที่ไหน.

ที่พูดว่า วิ่งไป หนีไป ออกไป อย่างนั้นอย่างนี้, มันคนโง่ พูดสำหรับคนโง่พึ่ง. พูดกันจนตาย กี่กัปป์กี่กัลป์ มันก็ไม่รู้เรื่องกันได้, มันจึงเป็นอย่างนี้, และอยู่ในสภาพอย่างนี้. ลักษณะอย่างนี้ไม่ใช่บุญเลย ; ถ้าจะเป็นบุญก็เป็นบุญเหมือนน้ำโคลน, เป็นบุญเหมือนน้ำแป้งน้ำปูนที่เลอะเทอะไปหมด. ไม่เป็นน้ำใสสะอาด ที่จะชำระชะล้างจิตใจได้ที่ตรงไหน.

หวังว่าท่านทายก ทายิกาทั้งหลายคงจะมีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นในเรื่องเกี่ยวกับคำว่า "บุญ" จงรู้จักบุญใน ๓ ลักษณะนี้ ว่าบุญเหมือนน้ำโคลนก็มี, บุญเหมือนน้ำแป้งหอมก็มี, บุญเหมือนน้ำใสสะอาดก็มี.

บุญ ๒ อย่างแรกนั้น ทำไปก็มักเหมือนกับการเลี้ยงไก่ไว้ไข่ให้สุนัขกิน. มีแต่บุญประเภทสุดท้ายเท่านั้น ที่ทำแล้วจะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากสาระอันแท้จริงของการเลี้ยงไก่, คือการบำรุงพระศาสนา.

ในที่นี้เราเปรียบไก่กับพระศาสนา, เป็นไก่ตัวใหญ่ที่ช่วยกันเลี้ยงให้มันไข่ออกมา. คนมีปัญญาก็ได้กินไข่นั้น, คน

โง่ก็ไม่ได้กิน เพราะไม่สนใจ. ถ้าโง่มากกว่านั้นก็ไปกินขี้ไก่ หรือกินขนไก่ ซึ่งมีอยู่โดยมาก, คือพวกที่ทำบุญเหมือนน้ำโคลน ทำบุญเหมือนน้ำแบ่งหอมนั่นเอง, ไม่ใช่อยู่ที่ไหนเลย.

จงระวังให้ดี ! จงทำบุญให้ได้รับประโยชน์ ให้เป็นประโยชน์, คือให้เป็นประโยชน์อันแท้จริง, เป็นบุญที่แท้จริง, อย่าได้เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์และพบพระพุทธศาสนาเลย.

ธรรมเทศนาสมควรแก่เวลา, เอวํก็มีด้วยประการฉะนี้.

ถ้าท่านต้องการรู้หลักพุทธศาสนาที่แท้จริง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือดับทุกข์ ดับกิเลส ในชีวิตประจำวัน เชิญอ่านหนังสือต่อไปนี้

เอกสารชุดมองด้านใน ของ ท่านพุทธทาสภิกขุ แห่งสวนโมกขพลาราม ไชยา

อันดับ

* 1. ภาษาคน – ภาษาธรรม
2. ภัยของพุทธศาสนา
3. เทคนิคแห่งความเป็นมนุษย์
* 4. เกิดมาทำไม? (ตอน 1–2)
5. เกิดมาทำไม? (ตอน 3–4–5)
6. เรามา "กิน" เวลากันเถิด
7. ทำบุญสามแบบ
8. ทางรอด 5 ประการ
9. ระวัง ว่างอันธพาล !
10. การมองสิ่งทั้งปวงในด้านใน
11. สมาธิ วิปัสสนา ตามธรรมชาติ
12. ดวงตาที่เห็นธรรม
13. วิธีชนะความตาย
14. มหาวิทยาลัยในตัวคน
15. อุปสรรคของการเข้าถึงธรรม
16. อุปสรรคที่มีอยู่ในคำพูด
* 17. ในสังสารวัฏฏ์ มีนิพพาน
18. ทำอย่างไรจึงจะเรียนดี?
19. วิธีศึกษาพุทธศาสนา
20. โจรปล้นธรรมชาติ
* 21. รบกันพลาง แลกธรรมกันพลาง
22. ทำอย่างไรคุณพระจึงจะคุ้มครอง
23. การงาน คือการปฏิบัติธรรม
24. ชนะดวงจันทร์ หรือชนะตนดี
25. ความเกิดที่คนยังไม่รู้จัก
26. จิตประภัสสร, จิตเดิมแท้, จิตว่าง เหมือนกันหรืออย่างไร

อันดับ

27. การศึกษาที่ส่งเสริมสัญชาตญาณอย่างสัตว์
28. สิ่งที่ทำให้ชีวิตของนักศึกษาไร้ความหมาย
29. การศึกษาชนิดที่นำโลกไปสู่ความวินาศ
30. สิ่งที่ผู้ฉลาดถือเอาเป็นครู
31. ปฏิจจสมุปบาทในชีวิตประจำวัน
32. ทางสายกลาง
33. มรรค ผล นิพพานในชีวิตประจำวัน
34. สิ่งที่ทำให้ลามก
* 35. ไม่มีศาสนา
36. ความเจ็บไข้มาตักเตือนให้ฉลาด
37. การบำรุงพระศาสนา
38. ผู้ได้มีโอกาสเสียสละเป็นคนโชคดี และปีใหม่สามแบบ
39. การบวช คือการฝึกกระทำเพื่อผู้อื่น
40. ชีวิตต้องเทียมด้วยควายสองตัว
41. หลักปฏิบัติเกี่ยวกับทานบริจาค
42. ฆราวาส กับ ไสยศาสตร์
43. เคล็ดลับในการครองชีวิต
44. ลัด รวดเดียว ถึง !
45. จิตที่คิดจะให้นั้นสบายกว่าจิตที่คิดจะเอา และเพราะมีผู้ขาดแคลนเราจึงมีโอกาสได้บุญ
46. สะสางปัญหาชีวิตในวันปีใหม่
47. ปั้นมนุษย์แต่ยังเด็ก
48. การแก้ปัญหาที่ไม่ถูกจุด
49. กรรมตามหลักพุทธศาสนา
50. การรับใช้ผู้อื่น ทำให้โลกสันติ

* (อันดับที่มีดอกจันทน์ มีฉบับภาษาอังกฤษแล้ว)

หนังสือซึ่งองค์การฟื้นฟูพุทธศาสนาได้จัดพิมพ์ให้ร้าน "ธรรมบูชา" เป็นผู้แทนจำหน่ายคือ

		ราคา
คู่มือมนุษย์ (ย่อจากหลักพุทธศาสนาชุดที่ 1)	ของพุทธทาสภิกขุ	5
วิธีระงับดับทุกข์ (ย่อจากหลักพุทธศาสนาชุดที่ 3)	"	8
จิตว่าง	"	5
เรียนลัดพุทธศาสนา (ย่อจากหนังสือ "ตัวกู-ของกู")	"	8
ศาสนาสำหรับปัญญาชน (ย่อจากคำบรรยายสอนนิสิตจุฬาฯ)	"	8
กลัวสิ่งที่มองไม่เห็น	"	2
ทัศนาจรด้วยจิตว่าง	"	2
ภูตผีปิศาจในตัวคน, ในตัวข้าราชการ, ในตัวนักการเมือง	"	2
สิ่งที่เรายังเข้าใจกันไม่ได้	"	2
แนะแนวคำตอบข้อถามพุทธธรรมบางเรื่อง	"	2
ภาษาธรรมต่างกับภาษาคน	"	2
สิ่งที่เรายังสนใจกันน้อยไป	"	1
วันวิสาขบูชาในทัศนะของปัญญาชน	"	1
อุปสรรคแห่งการเข้าใจธรรมะ	"	4
วิวาทะในเรื่อง "จิตว่าง"	พุทธทาสภิกขุ, มรว.คึกฤทธิ์ ปราโมทย์	3
เกิดมาแล้วควรทำอย่างไร, มีศาสนาทำไม?	พุทธทาสภิกขุ, นายปุ่น	2
ชาวพุทธควรเชื่ออย่างไร	ท่านปัญญานันทะภิกขุ	2
พุทธศาสนาที่แท้	"	2
ศึกษาพุทธธรรม	ท่านปัญญานันทะภิกขุ	2
ใครเห็นผิด	"	5
ความงมงาย	พุทธทาสภิกขุ, ปัญญานันทะภิกขุ ฯลฯ	5
ล้างสมอง เล่ม 1 (เทวดาในทัศนะของชาวพุทธ)	นายปุ่นและคณะ	5
ล้างสมอง เล่ม 2 (ที่พึ่งของคน)	"	5

		ราคา
ล้างสมอง เล่ม 3 (ปฏิรูปคำสอนพุทธศาสนา)	"	8
ล้างสมอง เล่ม 4 (ธรรมะนอกวัด)	"	5
ล้างสมอง เล่ม 5 (ความเกิดความตายไม่มี และวิธีทำให้ไม่เกิดไม่ตาย) ท่านพุทธทาสภิกขุ และนายปุ่น จงประเสริฐ	"	5
ล้างสมอง เล่ม 6 (ตายแล้วมีวิญญาณหรือไม่)นายปุ่น จงประเสริฐ		10
ธารชีวิต	ทวี วรคุณ และนายปุ่น จงประเสริฐ	5
ตอบปัญหาแก้กลุ้ม ธัมมานันทะภิกขุ		5
พุทธธรรมกำมือเดียว นายปุ่น จงประเสริฐ		2
ตำราดูพระภิกษุ (คัดจากขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์)		8

(ค่าส่งลงทะเบียนเล่มละ 2.50 บาท)

หนังสือชุดของท่านพุทธทาสภิกขุ ซึ่งคณะธรรมทานมูลนิธิ ไชยา สำนักพิมพ์ธรรมบูชา และสำนักพิมพ์อื่นจัดพิมพ์จำหน่าย

	ราคา	ค่าส่ง
หลักธรรมะสำหรับนักศึกษา (ฉบับพ็อคเก็ต)	5	2.50
นิพพาน "	8	2.50
บวช 3 เดือน "	5	2.50
แนวการปฏิบัติธรรมในสวนโมกข์	7	2.50
คำสอนผู้บวชพรรษาเดียว ฉบับสมบูรณ์	30	2.50
ภาพชีวิตปริศนาธรรม	1	2
หลักพระพุทธศาสนาชุดที่ 1 พ.ศ.2499 (ปกอ่อน)	22	3
หลักพระพุทธศาสนาชุดที่ 1 พ.ศ.2499 (ปกแข็ง)	37	3
หลักพระพุทธศาสนา ชุดที่ 2 พ.ศ. 2500	27	3
หลักพระพุทธศาสนา ชุดที่ 3 พ.ศ. 2501	27	3

	ราคา	ค่าส่ง
หลักพระพุทธศาสนา ชุดที่ 4 พ.ศ. 2503	27	3
หลักพระพุทธศาสนา ชุดที่ 5 พ.ศ. 2504	27	3
หลักพระพุทธศาสนา ชุดที่ 6 พ.ศ. 2505	27	3
หลักพระพุทธศาสนา ชุดที่ 8 พ.ศ. 2509	27	3
หลักพระพุทธศาสนา ชุดที่ 10 พ.ศ. 2512	27	3
การไหว้ทิศอย่างอารยชน หรือ ทิศธรรม	7	3
ชุมนุมปาฐกถาชุดพุทธธรรม	25	3
ตามรอยพระอรหันต์ 1 ชุด (มี 2 เล่ม)	22	3
เกิดมาทำไม? (เอกสารชุดมองด้านในรวมเล่มที่ 1)	11	2.50
เกิดมาเพื่อเลื่อนชั้นตัวเอง (" " เล่มที่ 2)	11	2.50
อุปสรรคของการเลื่อนชั้นตัวเอง (" เล่มที่ 3)	11	2.50
วิธีเลื่อนชั้นตัวเอง (" เล่มที่ 4)	11	2.50
ธรรมะในฐานะเป็นเครื่องมือสร้างคน สร้างชาติ สร้างโลก	11	2.50
ศึกษาธรรมะอย่างถูกวิธี	12	3
อบรมพระธรรมทูต เล่ม 1-2	24	3
พุทธประวัติจากพระโอษฐ์ (ปกอ่อน)	27	3
พุทธประวัติจากพระโอษฐ์ (ปกแข็ง)	40	6
ขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์ (ปกอ่อน)	32	7
ขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์ (ปกแข็ง)	45	8
ชุมนุมเรื่องยาว (บทนิพนธ์ของพุทธทาส)	15	2.50
ชุมนุมเทศนา เล่ม 1 } แสดงตามแบบฉบับ	10	2.50
ชุมนุมเทศนา เล่ม 2 } แสดงตามแบบฉบับ	8	2.50
ชุมนุมบทประพันธ์ ของ "สิริวยาส"	15	2.50
คำสอนของฮวงโป } งานแปลของพุทธทาส	8	2.50
สูตรของเว่ยหล่าง } งานแปลของพุทธทาส	8	2.50
มหาสติปัฏฐานสูตร } งานแปลของพุทธทาส	2	2.50

	ราคา	ค่าส่ง
หลักพระพุทธศาสนาและธรรมบรรยายพิเศษ	11	2.50
อานาปานสติภาวนา (ฉบับสมบูรณ์) 1 ชุด มี 3 เล่ม	38	3.50
คู่มืออุบาสกอุบาสิกา ทำวัตรเช้า–เย็น (สวดแปล)	2	2.50
อานาปานสติภาวนา ภาษาอังกฤษ (กระดาษปอนด์)	31	3
อานาปานสติภาวนา ภาษาอังกฤษ (กระดาษปรู๊ฟ)	21	2.50
คริสต์ธรรม พุทธธรรม (ภาษาไทย)	5	2.50
คริสต์ธรรม พุทธธรรม (ภาษาอังกฤษ)	10	2.50
คู่มือมนุษย์ ภาษาอังกฤษ(กระดาษปอนด์)	15	2.50
คู่มือมนุษย์ ภาษาอังกฤษ(กระดาษปรู๊ฟ)	10	2.50
หลักธรรมะสำหรับนักศึกษา ภาษาอังกฤษ (กระดาษปอนด์)	10	2.50
ธรรมะคุ้มครองโลก (ภาษาอังกฤษ)	5	2.50
วิถีแห่งการเข้าถึงพุทธธรรม (ภาษาอังกฤษ)	8	2.50
หัวข้อธรรมในคำกลอนของพุทธทาสภิกขุ (ฉบับใส่กระเป๋า)	2	2.50
อภิธรรมคืออะไร (ฉบับพ็อคเก็ต)	5	2.50
ปฏิจจสมุปบาทคืออะไร "	5	2.50
พระพุทธเจ้าชนิดที่อาจอยู่กับเราได้ตลอดเวลา นิพพานที่นี่ เดี๋ยวนี้ กับนิพพานต่อตายแล้ว	5	2.50
อานาปานสติภาวนา สำหรับนิสิต (ฉบับคู่มือฝึก)	14	3
ปัญญาในพุทธศาสนานิกายเซ็น ชุนประจักษ์ (แปล)	3	2.50
ภาพล้อคน ในโรงมหรสพทางวิญญาณ	10	3
ชีวิตและงานของท่านพุทธทาสภิกขุ	35	3.50
แก่นพุทธศาสน์ (ฉบับได้รับรางวัล UNESCO)	11	2.50
เราเป็นใคร	5	2.50
ตัวกู – ของกู (ปรู๊ฟ ปกอ่อน) } ฉบับออกอากาศ วปถ.	27	3.50
ตัวกู – ของกู (ปอนด์ ปกแข็ง) } ฉบับออกอากาศ วปถ.	37	4

	ราคา	ค่าส่ง
ภาษาคนภาษาธรรม (ภาษาอังกฤษ)	7	2.50
เกิดมาทำไม (ภาษาอังกฤษ)	3	2.50
ในวัฏฏสงสารมีนิพพาน (ภาษาอังกฤษ)	3	2.50
รบกันพลางแลกธรรมกันพลาง (ภาษาอังกฤษ)	7	2.50
ไม่มีศาสนา (ภาษาอังกฤษ)	5	2.50
ชุมนุมข้อคิดอิสระ } บทความของท่านพุทธทาส	25	3.50
ชุมนุมเรื่องสั้น } บทความของท่านพุทธทาส	20	3.50
ชุมนุมธรรมบรรยายเรื่องจิตว่าง	20	3.50
ฆราวาสธรรม (กระดาษปอนด์ ปกแข็ง)	70	8
ฆราวาสธรรม (กระดาษปรู๊ฟ ปกอ่อน)	50	8
บรมธรรม (เล่ม 1–2–3 ปกอ่อน กระดาษปรู๊ฟ) เล่มละ	20	3
บรมธรรมรวมเล่ม (กระดาษปอนด์ ปกแข็ง)	80	10
ชุมนุมปาฐกถาชุดพุทธธรรม	25	3.50
สวนโมกข์ เมืองไชยาและพุทธทาสภิกขุ	30	3.50
อาหารใจ (ฉบับใส่กระเป๋า)	2	2
พุทธประวัติสำหรับนักศึกษา (ฉบับแปลที่มีชื่อเสียง)	30	3.50
ชีวิตของข้าพเจ้า (ประวัติท่านปัญญานันทะภิกขุ)	5	2.50

(เล่มไหนราคาเพิ่ม 1 บาท แสดงว่าเล่มนั้นหุ้มปกปล๊าสติคให้แล้ว)

สั่งซื้อทางจดหมาย กรุณาส่งเงินพร้อมกับใบสั่ง เขียนชื่อ ที่อยู่ และชื่อหนังสือที่ต้องการซื้อ ให้ชัดเจน ธนาณัติ หรือเช็คไปรษณีย์ สั่งจ่าย ป.ณ. ราชดำเนิน ก.ท. ๒

สั่งซื้อได้ในนามของ **นายไสว สุนทร** ผู้จัดการ ร้านธรรมบูชา ๕/๑-๒ ถนนอัษฎางค์ เชิงสะพานเจริญศรี ริมคลองหลอด ตรงข้ามกระทรวงยุติธรรม (ศาลอาญา) กรุงเทพ ๒ โทร. ๒๒๓๕๔๙

แนะนำหนังสือเรื่อง **"นิพพาน"**

ของ พุทธทาสภิกขุ

พระพุทธเจ้าตรัสสอนว่า "นิพฺพานํ ปรมํ สุญฺญํ" แปลว่า *นิพพานคือความว่างอย่างยิ่ง* "นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ" แปลว่า *นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง*

ในฐานะที่เรานับถือพุทธศาสนา เราเคยคิดกันบ้างไหมว่า "นิพพาน" คืออะไร? ทำไมชาวพุทธเกือบทุกคนจึงอธิษฐานหรือปรารถนาขอให้ถึง "นิพพาน" ทำไมพระพุทธเจ้าจึงตรัสสอนว่า "นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง" ทำอย่างไรจึงจะถึง "นิพพาน"? และเมื่อถึง "นิพพาน" แล้วดีอย่างไร? ท่านจะหาคำตอบได้จากหนังสือเรื่อง "นิพพาน" ซึ่งอธิบายไว้ละเอียดและสมบูรณ์ที่สุด

ฉะนั้นหนังสือเรื่อง "นิพพาน" จึงเป็นหนังสือที่ควรอ่าน ควรศึกษา ควรปฏิบัติตามอย่างยิ่ง ทั้งควรแนะนำภิกษุสามเณรและญาติมิตรที่เคารพรักให้ได้อ่าน ได้ศึกษา ได้ปฏิบัติให้ถึง "นิพพาน" อีกด้วย เพื่อเราจะได้ไม่เสียชาติเกิด ก่อนที่เราจะตายเน่าเข้าโลงไป-มิฉะนั้นเราจะเป็นคนใกล้เกลือแต่กินด่าง เพราะเวลานี้ฝรั่งเขาศึกษาเรื่อง "นิพพาน" กันเป็นการใหญ่ และเขาพยายามปฏิบัติกันอย่างจริงจัง เพื่อให้บรรลุถึง "นิพพาน" ฝรั่งเขารู้แล้วว่า "นิพพาน" เป็นหัวใจ เป็นแก่น และเป็นความมุ่งหมายที่สูงสุดอันแท้จริงของพระพุทธศาสนา

แล้วเราชาวไทยเล่าครับ? ได้อ่านหนังสือเรื่อง "**นิพพาน**" กันแล้วหรือยัง? ราคาเล่มละ ๘ บาทเท่านั้น

มาใช้ธรรมะแก้ปัญหาสังคมกันเถิด

ท่านไม่ปรารถนาให้นักเรียน นักศึกษา ซึ่งเป็นบุตรหลานของท่าน หรือเป็นศิษย์ของท่าน ประพฤติตนเป็นอันธพาล ยกพวกตีกันใช่ไหม ? ท่านรักบุตรหลานและศิษย์ของท่านใช่ไหม ? ท่านต้องการให้บุตรหลานและศิษย์ของท่านมีความประพฤติดี มีมรรยาทเรียบร้อยใช่ไหม ? ถ้าท่านรักบุตรหลานและศิษย์ของท่าน ท่านจงประพฤติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีของเขา จงจัดสิ่งแวดล้อมให้ดี ท่านจงศึกษาธรรมะ และเอาธรรมะนั้นไปอบรมสั่งสอนเขา ให้เขาได้อ่าน ได้ฟัง ได้ศึกษาธรรมะเสมอ ๆ เราขอแนะนำหนังสือธรรมะของท่านพุทธทาสภิกขุ ที่เหมาะอย่างยิ่งสำหรับให้นักเรียน นักศึกษาได้อ่านหนังสือเหล่านั้น คือ

1. การไหว้ทิศอย่างอารยชน (ฉบับพ็อคเก็ต)	ราคาเล่มละ	7 บาท
2. หลักธรรมะสำหรับนักศึกษา	"	5 "
3. พระพุทธเจ้าชนิดที่อาจอยู่กับเราตลอดเวลา นิพพานที่นี่ เดี๋ยวนี้ กับ นิพพานต่อตายแล้ว	"	5 "
4. ทำอย่างไรจึงจะเรียนดี ?	"	1 "
5. การศึกษาที่ส่งเสริมสัญชาตญาณอย่างสัตว์	"	1 "
6. สิ่งที่ทำให้ชีวิตของนักศึกษาไร้ความหมาย	"	1 "
7. การศึกษาชนิดที่นำโลกไปสู่ความวินาศ	"	1 "
8. ภาพชีวิตปริศนาธรรม	"	1 "
9. อาหารใจ (ฉบับจิ๋ว ส.ค.ส.)	"	2 "

ขอแนะนำหนังสือเรื่อง **"ตัวกู – ของกู"**

หลักพุทธศาสนาสำหรับนักศึกษาผู้ไม่เคยสนใจมาก่อน

ของ พุทธทาสภิกขุ

แปลกแต่จริง! ทำไมชาวพุทธจึงดื่มเหล้า ดื่มเบียร์ เล่นการพนันกันทั้งประเทศ มีแต่การฉ้อโกง ลักขโมย ปล้นจี้ ฆ่า ข่มขืน ค้าประเวณี ฯลฯ กันเต็มบ้านเต็มเมือง แม้แต่ในงานการกุศลทุกงาน ก็มีการฆ่าสัตว์ เลี้ยงเหล้า เลี้ยงเบียร์ เล่นการพนันกัน

นี่หรือชาวพุทธ? นี่หรือ "**มนุษย์**"? ซึ่งแปลว่า "**ผู้มีใจสูง**" เป็นสัตว์อันประเสริฐกว่าสัตว์เดรัจฉาน

ทำไมจึงเป็นเช่นนี้? เพราะมนุษย์ปุถุชนนั้นเขาเห็นแก่ตัว ทำไมจึงเห็นแก่ตัว? ก็เพราะมนุษย์ปุถุชนนั้นยังโง่คิดว่า ร่างกายและจิตใจที่มารวมกันเป็นตัวตนของเรานี้ มันเป็น "ตัวกู" จริงๆ จึงพยายามกอบโกยหาทุกสิ่งทุกอย่างมาบำรุงบำเรอ "ตัวกู" และญาติพี่น้องพรรคพวกเพื่อนฝูง "ของกู" พยายามหามาและสะสมทั้งคน สัตว์ และสิ่งของเอาไว้เป็นทรัพย์สมบัติ "ของกู" ทั้งในทางสุจริตและทุจริต

แต่ความจริงแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ มันไม่ใช่ "ตัวกู-ของกู" จริงๆ หรอก ถ้ามันเป็น "ตัวกู-ของกู" จริงๆ แล้ว เราก็บังคับบัญชามันได้ว่า อย่าแก่ อย่าเจ็บ อย่าตาย อย่าพลัดพรากจากกันไป จงเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ฯลฯ เราบังคับบัญชามันได้ไหม? ในที่สุดทุกสิ่งทุกอย่างก็ต้องถูกทอดทิ้งทับถมไว้บนโลกนี้ทั้งสิ้น

การที่จะทำลายความยึดมั่นถือมั่นที่โง่นี้เสียได้ ก็ต้องอ่านหนังสือเรื่อง "**ตัวกู – ของกู**" ราคาเล่มละ ๒๗ บาท

หนังสือธรรมะที่สำคัญที่สุด ในพระพุทธศาสนา ซึ่งผู้สอนธรรมะ นักศึกษาธรรมะ และผู้ปฏิบัติธรรมะ ควรหาอ่านให้ได้ คือ:–

๑. **อภิธรรมคืออะไร** ของ พุทธทาสภิกขุ ราคา ๕ บาท

๒. **ปฏิจจสมุปบาทคืออะไร** ,, ,, ๕ ,,

ท่านเป็นชาวพุทธใช่ไหม ?

ฉะนั้นท่านควรอ่านนิตยสาร "**ชาวพุทธ**" ของพุทธนิคมเชียงใหม่ ออกทุก ๆ สองเดือนต่อ ๑ ฉบับ มีธรรมบรรยายของท่านพุทธทาสภิกขุ และท่านปัญญานันทะภิกขุ ประจำทุกฉบับ ผู้ติดตามงานของท่าน ควรซื้ออ่าน หรือบอกเป็นสมาชิก ราคาเล่มละ ๔ บาท ค่าส่ง ๒.๕๐ บาท

ถ้าท่านไม่ต้องการความทุกข์โศก

ท่านควรอ่านนิตยสาร "**อโศก**" ออกเป็นรายสะดวก มีธรรมบรรยายของพระภิกษุโพธิรักษ์ (รัก รักพงศ์) เป็นส่วนมาก ราคาเล่มละ ๕ บาท ค่าส่ง ๒.๕๐ บาท

สั่งซื้อได้ในนามของ นายไสว สุนทร ผู้จัดการร้านธรรมบูชา ๕/๑—๒ ถนนอัษฎางค์ เชิงสะพานเจริญศรี ตรงข้ามกระทรวงยุติธรรม (ศาลอาญา) ริมคลองหลอด ติดกับวัดบูรณศิริมาตยาราม กรุงเทพฯ ๒ โทร. ๒๒๓๕๔๙.

หนังสือที่ดีที่สุด

ซึ่งพระภิกษุสงฆ์ทุกองค์ และประชาชน
ทุกคนควรอ่านอย่างยิ่ง

เพื่อความสิ้นกิเลส สิ้นทุกข์ เพื่อความเป็นพระสงฆ์ที่สมบูรณ์ เพื่อเลื่อนชั้นตัวเองจากสมมุติสงฆ์เป็นอริยสงฆ์, จากปุถุชนเป็นอริยชน เพื่อความเจริญรุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนา และประเทศชาติ

ผู้ใดซื้อถวายพระสงฆ์ ได้กุศลมหาศาล เพราะเป็นการส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงยาวนานต่อไปอีก และเป็นการช่วยให้ประเทศชาติมีความสงบสันติสุข เหมาะสำหรับซื้อถวายพระสงฆ์ ในเทศกาลบวชพระ เข้าพรรษา ออกพรรษา ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า และงานศพเป็นต้น หรือซื้ออ่านเอง ตัวเองตาก็จะสว่าง หนังสือนั้นคือ

๑. คำสอนผู้บวชพรรษาเดียว (ฉบับสมบูรณ์)

๒. บวช ๓ เดือน

๓. การบวชคือการฝึกกระทำเพื่อผู้อื่น

๑ ชุดมี ๓ เล่ม ราคา ๓๖ บาท ลดเหลือ ๓๐ บาท รวมทั้งค่าส่งเสร็จ มีจำหน่ายที่ร้านธรรมบูชา ๕/๑ – ๒ ถนนอัษฎางค์ เชิงสะพานเจริญศรี ริมคลองหลอด ตรงข้ามกระทรวงยุติธรรม(ศาลอาญา)กรุงเทพฯ ๒โทร. ๒๒๓๕๔๙

(หน้านี้จะมีเสนอหนังสือใหม่เรื่อย ๆ)

หนังสือใหม่ที่ออกล่าสุด !

๑. รัตนะมณี แห่งโลกุตตรปัญญา.

๒. ประวัติเจ้าคุณปัญญา ที่ท่านเล่าเอง.

๓. บรมธรรม ฉบับพิมพ์ครั้งใหม่.

๔. ภาพโปสการ์ด ปริศนาชุดอาจารย์เซ็น.

๕. มองด้านในอันดับ๔๖(พิมพ์ครั้งใหม่อีก).

๖. ปัญญาในพุทธศาสนานิกายเซ็น.

๗. ธรรมะสำหรับคนนอกวัด. (ของคุณวิลาศ มณีวัต)

๘. ปรารภธรรม ชุดนั่งกลางทรายในสวนโมกข์.

เล่ม ๑ "งานปราบผี" ของพระธรรมทูต

๒ หลักธรรมที่ฝรั่งเข้าใจผิด

๓ สอนพุทธศาสนาผ่านทางคัมภีร์ไบเบิ

คณะเผยแพร่วิธีการดำเนินชีวิตอันประเสริฐ (ผชป.) มีกิจการ

๑. พิมพ์เอกสารชุด **มองด้านใน** และชุด **สวนโมกข์วันเสาร์** ออกเผยแพร่
๒. รับจัดทำต้นฉบับ ให้แก่ผู้นำไปพิมพ์เป็นธรรมทาน
๓. รับถ่ายเทปบันทึกเสียงธรรมะของท่านพุทธทาส, ท่านปัญญานันทะภิกขุ
๔. เผยแพร่ภาพสะไล้ดธรรมะ
๕. รับส่งปัจจัย สิ่งของ ไปสวนโมกข์ ไชยา

เอกสารชุด **มองด้านใน** พิมพ์ครั้งละ ๕ พัน ถึง ๑ หมื่นเล่ม เผยแพร่โดย

- ถวายวัด ให้ห้องสมุดทั่วไป ให้โรงพยาบาล สถานทูต
- ถวายเป็นของสวนโมกข์ สำหรับผู้ไปเยือน
- ถวายพระ เณร และผู้สนใจที่ไม่มีรายได้
- ปันให้ผู้มีศรัทธานำไปเผยแพร่เช่น ส.ค.ส. ชำร่วยงานวันเกิดขึ้นบ้านใหม่ งานประจำปีของวัด งานศพ เป็นต้น

ทุนดำเนินการ – ได้จากท่านที่เห็นคุณค่าบริจาคเป็นครั้งคราวหรือประจำ และที่รับหนังสือไปถวายภิกษุ สามเณร หรือแจก ด้วยการช่วยค่าพิมพ์ ในอัตราร้อยละ ๗๕ บาท หรือเล่มละ ๑ บาท เล่มใดมีความหนา ๒ เท่า อัตราช่วยค่าพิมพ์ก็ขอเพิ่มเป็น ๒ เท่าด้วย

ขอเชิญร่วมกิจการเผยแพร่และเป็นสหายธรรมทานตามแต่กำลังศรัทธา

ผู้ดำเนินการ วิโรจน์ ศิริอัฐ, วิเชียร อินทรคูสิน, บุญธรรม สุนทรวาที และผู้เห็นพ้องอีกหลายท่าน

สำนักงาน ๕/๑-๒ ถนนอัษฎางค์ ตรงข้ามกระทรวงยุติธรรม
เชิงสะพานเจริญศรี พระนคร
โทร. ๒๒๓๕๔๙

บริจาคทางธนาณัติ สั่งจ่ายไปรษณีย์ ราชดำเนิน กรุงเทพ ๒

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด การพิมพ์พระนคร 92 – 94 ถนนบุญศิริ พระนคร โทร. 212337, 221674
นายบุญธรรม สุนทรวาที ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา 2515

คติพจน์

จงทำงาน ทุกชนิด ด้วยจิตว่าง
ยกผลงาน ให้ความว่าง ทุกอย่างสิ้น
กินอาหาร ของความว่าง อย่างพระกิน
ตายเสร็จสิ้น แล้วในตัว แต่หัวที ฯ

หมายเหตุ :-

ทำงานด้วยจิตว่าง คือทำงานด้วยความคิดที่เฉลียวฉลาด แต่ปราศจากความรู้สึก หรือความสำคัญมั่นหมาย เป็น "ตัวกู" หรือ "เพื่อกู"; ได้แก่การ "ทำงานเพื่องาน" ตามหลักจริยธรรมสากลนั่นเอง.

ยกผลงานให้ความว่าง คือ ได้ผลงานมาเท่าไรและอย่างไร ก็ยกให้ "ภาวะแห่งความว่างจากเจ้าของ" ไม่มีความหมายมั่นไว้ว่า "ของกู".

เนื่องจากทุกสิ่งเป็นสมบัติของธรรมชาติ กำลังเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยอยู่เนืองนิจ, ว่างจากตัวตน ทั้งผู้กิน และสิ่งที่ถูกกิน, ดังนั้น การกิน เป็นสิ่งที่มีได้ โดยที่ไม่มีผู้กิน อยู่ตามธรรมชาติแล้ว. เมื่อยกผลงานให้ความว่างได้แล้ว การกินอะไรในขณะนั้น ก็คือการกินอาหารของความว่างอยู่ในตัวมันเอง โดยแน่นอน.

จิตว่าง จากความรู้สึกว่า "ตัวกู - ของกู" มาแล้วแต่หัวที ความตายจึงมีไม่ได้มาแล้ว แต่หัวที; จิตว่างจึงไม่มีวันรู้จักกับความตายเลย; ไม่มี "ตัวกู" สำหรับจิตว่าง ตลอดเวลาที่ว่าง; แล้วแต่ว่าจะเป็นความว่างชั่วคราว หรือว่างอย่างถาวร.

พุทธทาส อินทปัญโญ

โมกขพลาราม, ไชยา
๑๔ ส.ค. ๒๕๑๐.

พิมพ์ที่โรงเรียนช่างพิมพ์เพชรรัตน์ ถนนอิสระภาพ นครหลวงกรุงเทพธนบุรี
บ. เจียมจิต ผู้พิมพ์โฆษณา 2515 โทร. 61196